

Forslag til folketingsbeslutning om at fastsætte regler for forvaltning af og information om statslige tilskud.
(Beslutningsforslag nr. B 59).

Medlemmer af Folketinget Mogens Nørgård Pedersen (KD), Bodil Kornbek (KD), Jann Sjørnsen (KD) og Tove Videbæk (KD) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om begrænsning af faglige organisationers konfliktret over for virksomheder med overenskomst.
(Beslutningsforslag nr. B 60).

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre lønmodtagerne minimumsrettigheder på arbejdsmarkedet.
(Beslutningsforslag nr. B 61).

Den første sag på dagsordenen var:
1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 24:
Forespørgsel til statsministeren [om fremtidens reformer af dagpengesystemet].
Af Ole Sohn (SF) m.fl.
(Forespørgslen anmeldt 14/11 2003).

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (*Ophold*). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:
2) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 14 [afstemning]:
Forespørgsel til indenrigs- og sundhedsministeren [om abort].
Af Bodil Kornbek (KRF) m.fl.
(Forespørgslen anmeldt 21/10 2003. Fremme af forespørgslen vedtaget 24/10 2003. Første del af forespørgslen (forhandlingen) foretaget 19/11 2003. Forslag til vedtagelse nr. V 24 af Jann Sjørnsen (KD) m.fl.)

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Forhandlingen er afsluttet, og vi går derfor straks til afstemning.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 24 af Jann Sjørnsen (KD), Inger Støjberg (V), Sophie Hæstorp Andersen (S), Birthe Skaarup (DF), Else Theill Sørensens (KF), Kamal Qureshi (SF), Naser Khader (RV) og Pernille Rosenkrantz-Theil (EL) (*se side 1814*) vedtoges enstemmigt med 106 stemmer.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 7:
Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:
»Giver erfaringerne fra dansk deltagelse i krigen i Irak regeringen anledning til overvejelse om betingelserne for dansk deltagelse i fremtidige krige, herunder krav om dokumentation for fremsatte påstande, krav til information fra alliancepartnere og krav om anvendelse af våbentyper i forhold til internationale konventioner m.v.?«
Af Villy Søvnald (SF), Søren Søndergaard (EL), Aage Frandsen (SF) og Holger K. Nielsen (SF).
(Forespørgslen anmeldt 9/10 2003. Fremme af forespørgslen vedtaget 22/10 2003).

Begrundelse

Villy Søvnald (SF):
Det er en alvorlig sag at gå i krig. Det er en langt mere alvorlig sag end andre politiske beslutninger, fordi den har så vidtgående konsekvenser, og derfor må der selvsagt være knyttet et større krav om argumentationens lødighed og holdbarhed til dokumentation, når man går i krig, end i andre sager.

Krigen mod Irak vil fremover stå som et af de klareste eksempler på, hvordan politiske ledere benyttede sig af løgne, af fortællelser, af fordrejninger og af udelukkelse for at nå deres mål. Bushregeringen besluttede lang tid i forvejen, at man ville have en krig mod Irak.

Kl. 10.05

Den danske regering kan selvsagt i dag vælge at undskylde sig med, at den var for godtroende over for argumenterne fra Bush og Blair, at den var for naiv, og beklage det. Regeringen kan også vælge at gå til bekendelse og sige: Ja, vi fordrejede, vi fortiede, og vi undlod, men vi mente, det var nødvendigt med disse virkemidler af hensyn til sagen.

Det rejser så den næste debat: Hvilke overvejelser giver det anledning til i regeringen med hensyn til dokumentation og fremtidige eventyr? Vil den danske regering næste gang lige så blindt følge Bushadministrationen? Vil den danske regering endnu en gang være villig til at betale en pris, der sprænger internationale organisationer i stumper og stykker? Vil den danske regering næste gang være lige så naiv eller kynisk og følge en konfrontatorisk amerikansk administrations påstande uden gran af dokumentation?

Det bringer os videre til det sidste tema i forespørgslen: Om krigens førelse og om anvendelse af våbentyper. Danmark har underskrevet en række konventioner om krigsførelse, om våbenaftaler og om våben, der rammer i flæng og dræber uskyldige civile, men krigen i Irak og den efterfølgende besættelse har ramt civilbefolkningen hårdt. Ingen ved med sikkerhed, hvor mange der er slået ihjel.

Under krigen blev der anvendt en del våben, som Danmark har underskrevet konventioner om ikke at anvende. Det gælder det napalm lignende stof MK 77, det gælder landminer, og det gælder klyngebomber, som rammer bredt, rammer i flæng og for nogles vedkommende ligger ueksploderede hen og er dræbende efter krigshandlingernes afslutning. Endelig gælder det beriget uran, der har en række langsigtede konsekvenser – ikke kun for soldaterne, men i endnu højere grad for den civilbefolkning, der skal leve i de forgiftede områder.

Vi ser frem til regeringens besvarelse.

Besvarelse

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Lad mig begynde med atter at slå en ting fast: Den militære aktion mod Irak var klart forankret i FN. FN's Sikkerhedsråd havde med resolution 678 og senere resolutioner bemyndiget magtanvendelse for at afvæbne Irak. Det var der bred enighed om her i Folketinget tilbage i 1998, og

denne bemyndigelse stod stadig ved magt, da den væbnede aktion fandt sted i foråret.

Resolution 1441 fra november 2002 styrkede og præciserede i virkeligheden det grundlag for magtanvendelse mod Irak, der allerede forelå med de tidligere resolutioner, og udenrigsministeren vil redegøre mere detaljeret for det folkeretlige grundlag.

Jeg vil samtidig gerne minde om, at et bredt flertal her i Folketinget i 1998 og 1999 godkendte dansk deltagelse i den militære aktion i Kosovo uden mandat fra FN, så det er med andre ord ikke første gang, at en dansk regering og Folketinget har måttet gøre sin stilling op i lyset af uenighed i FN's Sikkerhedsråd. I Kosovosagen valgte man også at støtte en militæraktion trods den uafklarede situation i Sikkerhedsrådet, og det var et rigtigt valg, som har haft stor betydning for udviklingen på Balkan.

Lad mig slå en anden ting fast: Regeringen byggede sin beslutning om at deltage i den militære operation i Irak på åbne kilder – de samme åbne kilder, som var til rådighed for Folketinget. Det var først og fremmest de redegørelser, som våbeninspektørernes chef Hans Blix og chefen for Det Internationale Atomenergiagentur løbende gav til FN's Sikkerhedsråd, og dernæst de resolutioner, som Sikkerhedsrådet har vedtaget løbende siden 1991 på basis af våbeninspektørernes rapporter.

Regeringen modtog naturligvis også løbende information fra diplomatiske kilder og andre kilder. Men beslutningen om at deltage i den militære operation i Irak hvilede på de oplysninger, der var alment tilgængelige for både Folketinget og offentligheden.

Kl. 10.10

Lad mig slå en tredje ting fast: Det var ikke den danske regering eller for den sags skyld den britiske eller amerikanske regering, der påstod, at Iraks manglende samarbejde med FN og landets masseødelæggelsesvåben udgjorde en trussel mod international fred og stabilitet. Det havde FN's Sikkerhedsråd i enighed slået fast i november 2002, og spørgsmålet var derfor, om Saddam Hussein levede op til de krav, som Sikkerhedsrådet stillede. Men det gjorde han ikke. Saddam Hussein nægtede at samarbejde med FN og nægtede at samarbejde med våbeninspektørerne, og det kunne vi ikke længere leve med. 12 års bedrag og foragt for FN's Sikkerhedsråd måtte have en ende.

Lad mig slå en fjerde ting fast: Der var grund til at være stærkt bekymret over Iraks manglen-

de samarbejde, for der var ikke tale om et hvilket som helst regime. Der var tale om et regime, der har været stærkt destabiliserende i Mellemøsten i over 20 år, et aggressivt regime. I 1980 indledte Irak en krig mod Iran, som varede 8 år og kostede omkring 1 million døde. Irak anvendte giftgas mod både de iranske modstandere og sin egen kurdiske befolkning, og i august 1990 invaderede Irak nabolandet Kuwait. Vi stod altså over for et barbarisk og totalitært regime af værste slags.

Den irakiske befolkning led under massive krænkelse af menneskerettighederne. Død og vold hørte til dagens orden, og vi ser nu massegravene. Befolkningen levede i evig frygt for regimets håndlangere, der kunne slå ned hvor som helst og når som helst. Vi stod over for et regime, der ikke veg tilbage for at støtte terrorister, et regime, der ikke ville samarbejde med FN om at afvikle sine masseødelæggelsesvåben, og hvem kunne leve med det efter den 11. september 2001? Det irakiske regime var en trussel mod sin egen befolkning og mod international fred og sikkerhed.

Samtidig stod det klart i marts i år, at det internationale samfunds hidtidige strategi for at presse det irakiske regime var slået fejl. De 12 års FN-sanktioner mod Irak ramte i højere grad befolkningen end regimet. Mens Saddam levede i luksus i sine paladser, sank det irakiske folk dybere og dybere ned i armod.

Kun få begræder, at Saddam er blevet fjernet fra magten. Verden er blevet befriet fra en aggressiv tyrann, der var til fare for sin egen befolkning, til fare for de omkringliggende lande og til fare for det internationale samfund.

Nu er genopbygningen af Irak i fuld gang. Genopbygningskonferencen i Madrid var et positivt fremskridt, og Danmark deltager aktivt i genopbygningen. Vi har afsat 350 mio. kr. og desuden 1 mia. kr. i eksportkreditter, og vi bidrager med ca. 500 soldater og et mindre antal rådgivere og politifolk.

Jeg vil gerne understrege, at regeringen støtter en styrket FN-rolle i Irak, og derfor bød vi det også velkommen, da Sikkerhedsrådet den 16. oktober i enighed vedtog et mandat for den multinationale sikringsstyrke i Irak. Men lad mig gøre det fuldstændig klart: Vi ønsker ikke at være i Irak længere end højst nødvendigt, dvs. indtil der er opbygget stabilitet og demokratiske institutioner i Irak, så irakerne selv kan overtage styringen af et frit land.

Der er stadig kræfter i Irak, der med vold og terror modarbejder genopbygningen og modarbejder demokratiseringen af landet. Vi hører dagligt om terrorangreb mod både militære mål og civile mål. Disse angreb er afstumpede og er dybt bekymrende, men de må ikke svække vores beslutsomhed, tværtimod. Terrorangrebene viser nemlig med al tydelighed, at de mennesker, der fortsat bekæmper den internationale koalition, ikke nærer den mindste respekt for frihed, fred, demokrati og menneskerettigheder.

Kl. 10.15

Jeg vil slutte med at bekræfte, at forløbet af Iraksagen naturligvis bør give anledning til eftertanke i Danmark og i det internationale samfund. Vi må gøre os klart, at det internationale trusselsbillede er ændret, og vi må overveje, hvilke konsekvenser dette skal have for FN, for folkeretten og for reglerne om magtanvendelse. FN's generalsekretær, Kofi Annan, har selv understreget dette behov for reformer. Jeg deler fuldt ud hans betragtninger, og det er mit håb, at vi i forbindelse med Det Udenrigspolitiske Nævns kommende høring kan nå frem til en yderligere afklaring af disse spørgsmål.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg vil godt bede medlemmerne om at rejse sig op.

Folketinget har i disse dage officielt besøg af formanden for den tyske Forbundsdag, hr. Wolfgang Tierse. På Folketingets vegne byder jeg vore gæster hjertelig velkommen til Danmark og til mødet her i Folketinget og udtrykker samtidig ønsket om, at delegationen må få et udbytterigt besøg her i Danmark.

Hjertelig velkommen!

(Medlemmerne påhørte stående formandens velkomsthord).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Lad mig indlede med et par bemærkninger om den folkeretlige sammenhæng, som statsministeren også bebudede.

Som statsministeren nævnte, forelå der efter regeringens opfattelse en klar bemyndigelse fra FN's Sikkerhedsråd i resolution 678 og i senere resolutioner til at anvende magt for at gennemtvinge Sikkerhedsrådets krav og betingelser over for Irak. Det var der bred enighed om her i Folketinget tilbage i 1998, og denne bemyndigelse stod stadig ved magt, da den væbnede aktion fandt sted her i 2003.

Resolution 1441 udgjorde alene en styrkelse og en præcisering af det grundlag for anvendelse af militære forholdsregler mod Irak, der allerede forelå i de tidligere resolutioner. I resolution 1441 forelå der et betydelig klarere og et mere opdateret juridisk grundlag for iværksættelse af militære forholdsregler over for Irak end tilfældet var, da den daværende regering i februar 1998 fremsatte beslutningsforslag nr. B 114.

Ved vurderingen af det folkeretlige grundlag lagde regeringen vægt på følgende forhold: For det første fik Irak med resolution 1441 en sidste chance for at opfylde Sikkerhedsrådets krav. Men Irak overholdt ifølge våbeninspektørerne selv ikke kravene i resolutionen om omgående, betingelsesløst og aktivt samarbejde, og dermed forpassede Irak sin sidste chance. Den sidste udvej for at få Irak til at efterleve FN's krav og betingelser var derfor anvendelse af militær magt.

For det andet forelå der allerede forud for vedtagelsen af resolution 1441 en klar bemyndigelse fra FN's Sikkerhedsråd til anvendelse af magt over for Irak. Sikkerhedsrådet gav nemlig med resolutionerne 678 og 687 bemyndigelse til at anvende alle nødvendige midler, herunder militære magtmidler, over for Irak med henblik på at genoprette international fred og sikkerhed i området. Bemyndigelsen gav ret til at gennemtvinge Sikkerhedsrådets krav og betingelser, og denne bemyndigelse stod uforandret ved magt. Sikkerhedsrådet tilbagekaldte eller ophævede aldrig bemyndigelsen, tværtimod både opdaterede og bekræftede et enigt Sikkerhedsråd som nævnt med resolution 1441 denne bemyndigelse.

For det tredje var det desværre på grund af Iraks substantielle brud på sine forpligtelser efter regeringens opfattelse nødvendigt med militær magt for at fjerne den irakiske trussel mod international fred og sikkerhed i regionen.

For det fjerde ville en ny sikkerhedsrådsresolution have været politisk ønskelig; men rent juridisk var den ikke nødvendig. Efter sin ordlyd vedrørte det aldrig vedtagne resolutionsudkast heller ikke spørgsmålet om en sikkerhedsrådsbemyndigelse eller spørgsmålet om, hvorvidt Irak krænkede sine forpligtelser, for disse spørgsmål var jo allerede afklaret i Sikkerhedsrådet.

Den militære aktion mod Irak var med andre ord forankret i FN, og at en væbnet aktion kunne blive den endelige udgang, var hverken Frankrig eller Tyskland uenige i. Jeg skal i den forbindelse blot henvise til topmødeudtalelserne

af 17. februar 2003 fra det europæiske topmøde, hvor der står, at det kunne blive den sidste udvej.

Kl. 10.20

Denne vurdering af det folkeretlige grundlag for den multinationale indsats i Irak deler vi med en række andre lande. Men folkeret er jo ikke nogen eksakt videnskab, og ikke alle folkeretseksperter har været enige i vurderingen. Sikkerhedsrådets resolutioner er resultatet af lange og ofte meget vanskelige drøftelser, og den politiske forståelse af en resolution kan være forskellig blandt de forskellige aktører, som har medvirket til vedtagelsen. Alt dette taget i betragtning kan det ikke undre, at der er forskellige opfattelser af det juridiske grundlag, men regeringens holdning har hele tiden været klar, og vi har fra starten lagt vores juridiske analyse åbent frem.

Så vil jeg gå fra det folkeretlige til det rent politiske. Regeringen er blevet kritiseret for at have ændret sin begrundelse for at deltage i den oprindelige militære aktion i Irak, men det vil jeg godt tilbagevise. Regeringen fremlagde i bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 118, nærmere bestemt i afsnit IV, åbent og udførligt de 13 punkter, som efter regeringens opfattelse begrundede, at Danmark skulle deltage i den militære indsats i Irak.

Det fremgår klart, at da regeringen skulle tage endelig stilling, lagde den afgørende vægt på netop disse 13 punkter. Det var også dem, regeringen forelagde for Folketinget, og det var dem, et flertal i Tinget baserede sig på, da Folketinget gav sit samtykke til den militære indsats i Irak – hverken mere eller mindre.

Det er en ærlig sag at have en anden politisk holdning til, hvilken konklusion man ønskede at drage på grundlag af de 13 punkter: om man omsider skulle sætte foden ned, eller om man fortsat skulle se gennem fingre med Saddam Husseins overtrædelser og give ham endnu flere chancer. Det er altid et spørgsmål om, hvornår nok er nok, og det kan man være uenige om. Men man kan ikke skyde regeringen i skoene, at den ikke lagde sine argumenter åbent frem, eller at argumenterne ikke holdt vand. De 13 punkter er ikke som påstået af forespørgerne kun påstande. De kunne ikke og kan ikke anfægtes, hverken dengang eller nu.

Forespørgslen rejser også spørgsmålet om krav til anvendelse af våbentyper i henhold til internationale konventioner. Det er et vigtigt spørgsmål, og hertil kan jeg svare, at regeringen

selvfølgelig forudsætter, at alle parter overholder de internationale konventioner og aftaler, som de har indgået, men at implementeringen af folkeretten og disse aftaler jo er et nationalt ansvar.

Det er på baggrund af erfaringerne fra de seneste års væbnede konflikter regeringens holdning, at den folkeretlige regulering af produktion og anvendelse af visse våbentyper fortsat bør styrkes og udbygges. Der er i de seneste 10 år sket store retlige fremskridt på området, især for så vidt angår antipersonelminer og andre mine typer, og der vil i de kommende år være behov for yderligere tiltag, når der er tale om andre våbentyper. Regeringen arbejder for, at det igangværende arbejde under FN's våbenkonvention af 1980 vil lede til yderligere regulering vedrørende design og anvendelse af f.eks. pansermi-ner og klyngeammunition samt til en ny international protokol om oprydning af efterladt ammunition.

Udviklingen i det sikkerhedspolitiske trusselsbillede over de seneste år har stillet det internationale samfund over for vanskelige valg, når der har skullet træffes beslutning om militær intervention. I Kosovo valgte NATO at skride til handling, da Sikkerhedsrådet var blokeret og ikke levede op til sit ansvar for at standse massive menneskerettighedskrænkelser, der udgjorde en trussel mod fred og stabilitet i regionen. I Rwanda skred det internationale samfund ikke ind, på trods af at der blev gennemført et reelt folkemord, men i 1998 stillede USA sig i spidsen for en multinational aktion i Irak med henblik på at gennemtvinge Sikkerhedsrådets resolution inden en ny beslutning i Sikkerhedsrådet.

Folkeretten udvikler sig på baggrund af stedfundne begivenheder og er stedse under udvikling for at tage højde for den ny tids trusler. Fra flere sider tales der nu om behovet for såkaldt tidligt forsvar og præventive aktioner, dvs. ret til magtanvendelse allerede inden et angreb er overhængende. Hovedargumentet er, at tusindvis af menneskeliv bringes i fare, hvis man venter, til truslen er konkret. Kofi Annan talte den 23. september 2003 til FN's generalforsamling om behovet for udvikling af kriterier for tidlig bemyndigelse fra Sikkerhedsrådet til magtanvendelse over for denne nye type trusler.

Herhjemme har Det Radikale Venstre foreslået, at der etableres kriterier for vurdering af, hvorvidt en humanitær intervention uden mandat fra FN er lovlig i henhold til folkeretten, og i lyset af udviklingen siden Kosovo – her tænker

jeg særlig på udviklingen med transnationale terrornetværk, men der er naturligvis også sket andre ting siden 1998 – vil jeg mene, det er fornuftigt nu at bede Dansk Institut for Internationale Studier om at udbygge sin analyse af humanitær intervention.

Kl. 10.25

Lad mig til sidst slå fast, at regeringen støtter udbygningen af den internationale retsorden. Både generalsekretærens og Det Radikale Venstres tanker er vigtige bidrag til den helt nødvendige debat, men forslagene rejser også en række spørgsmål og problemstillinger, som jeg synes, at videreførelsen af Kosovorapporten om humanitær intervention bør beskæftige sig med, f.eks.: Er der den nødvendige politiske vilje i Sikkerhedsrådet til at opnå enighed om kriterier? Og kan der i givet fald opnå enighed om andet end meget generelle kriterier? Den konkrete situation vil kræve fortolkning af det selv samme Sikkerhedsråd, og hvis Sikkerhedsrådet ikke kan blive enigt om fortolkning af kriterierne i en konkret situation, hvem skal vi så overlade fortolkningen til? Og hvordan undgår vi misbrug af en udvidet adgang til magtanvendelse?

Det synes jeg er væsentlige spørgsmål, som vi kan diskutere i dag, og som fortsat bør diskuteres og analyseres i fremtiden. Det vil jeg gerne lægge op til i invitationen til IIS, og jeg håber, at vi i dag kan få en konstruktiv debat om disse spørgsmål.

Forhandling

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal sige tak til statsministeren og udenrigsministeren for besvarelsen af forespørgslen, og sige som indledning, at der var en bemærkelsesværdig forskel mellem statsministerens og udenrigsministerens tilgang til diskussionen i dag.

Statsministeren viste næsten med håndkant-slag, at det hele var helt fast og klart forankret i FN, altså ikke skygge af tvivl. Ikke skygge af tvivl om, at det var FN-sanktioneret at gå i krig med Irak. Udenrigsministerens tilgang synes jeg var noget mere nuanceret. Udenrigsministeren sagde, at det havde været ønskeligt, at der havde foreligget et mandat fra FN's Sikkerhedsråd, og dermed medgiver udenrigsministeren jo den historiske selvfølgelighed, den historiske kendsgerning, at der ikke forelå noget mandat fra Sikkerhedsrådet til at gå i krig. Alle, der husker be-

givenhedsforløbet, husker også meget tydeligt, at USA med alle midler som bestikkelse over for små lande osv. forsøgte at skaffe sig et flertal i Sikkerhedsrådet, men det lykkedes aldrig.

Det andet, udenrigsministeren sagde, synes jeg også var langt, langt mere nuanceret end statsministerens tilgang. Udenrigsministeren sagde, at folkeretten jo ikke er nogen eksakt videnskab, og udenrigsministeren medgav, at der er forskellige fortolkninger. Der er langt herfra til statsministerens melding om, at det var klart forankret i FN, og jeg er ikke i tvivl om, at udenrigsministeren er tættere på sandheden end statsministeren.

Sandheden er, at der ikke var nogen forankring i FN. Sandheden er, at FN's Sikkerhedsråd ville have stemt imod, hvis amerikanerne havde valgt at forelægge spørgsmålet i FN's Sikkerhedsråd, og derfor valgte amerikanerne at kortslutte processen på et tidspunkt, hvor Blix og andre våbeninspektører bad om mere tid, og at gå i gang med krigen. Derfor er det simpelt hen voldtægt af FN at hævde, at beslutningen var forankret i FN, for det var den ikke. Det var tværtimod et brud på de internationale regler, der er bygget op efter anden verdenskrig.

Det andet jeg vil hæfte mig lidt ved, er statsministerens karakteristik af regimet: at det ikke var et hvilket som helst regime. Det er jeg enig i. Jeg deler enhver vurdering af, at det var et ondt, et kynisk og et udemokratisk regime, vi havde med at gøre. Så langt er jeg enig. Men så blev det sagt, at når man gennemgår historien, viste det irakiske styre det allerede i 1980 i krigen mod Iran.

Jeg vil bare henlede opmærksomheden på, at TV 2 havde et glimrende billede i nyhederne klokken 22 i aften, hvor man så den nuværende amerikanske forsvarsminister trykke hånd – jeg tror ikke, der var kindkys, men trykke hånd med Saddam Hussein. Og hvorfor det? Jo, fordi han på det tidspunkt var en helt tæt allieret med USA. Og hvorfor det? Jo, fordi USA havde brug for Irak som modvægt mod det iranske prætestyre. Ja, undskyld, men så er det da hyklerisk at komme med den historiske vurdering, at også på det tidspunkt var han ond og burde have været bekæmpet. Nej, dengang var han helt tæt allieret med dem, der nu er regeringens tætte venner i USA.

Jeg synes, hykleriet fejrer triumfer i disse dage, og jeg synes, man også fra regeringens side skulle overveje, om man ikke skal være lidt

mere omhyggelig, når man skal vælge, hvem man vil alliere sig med i givne situationer.

Kl. 10.30

Så hævdede statsministeren og til dels udenrigsministeren, at der lå klar dokumentation for de påstande, der førte til krigen. Det er jo ikke rigtigt. Hvis man læser beslutningsforslaget fra den tid, der sendte Danmark i krig, var et af hovedargumenterne masseødelæggelsesvåben. De har nu været eftersøgt i et halvt år af 1.400 amerikansk udpegede våbeninspektører. Man har ikke fundet noget, og jeg kan love, at hvis der var fundet bare et milligram, var det blevet bekendtgjort, så det ikke var til at tage fejl af. Sagen var, at det var en forkert oplysning, at der var masseødelæggelsesvåben.

Statsministeren sagde, at der var fundet terrorforbindelser. Det er jo ikke rigtigt. Det er rigtigt, at der i dag foregår omfattende terror, eller hvad man nu vil kalde det, i Irak. Men det er jo netop på grund af krigen. Det er noget, krigen har skabt. Statsministerens vurdering af, at det her alene er snævre fundamentalistiske grupper, der er i oprør, er en fuldstændig fejl. Det, der er tale om, er et bredt irakisk opgør mod de besættelsesstyrker, der efter irakernes opfattelse befinder sig i landet uden en tilstrækkelig international legitimitet.

Så nævnte udenrigsministeren, at våbenkonventioner skal overholdes, men det forudsætter, at alle overholder dem. Jeg er helt enig. Jeg vil bare spørge udenrigsministeren, når han skal tilbage i sin sidste besvarelse, hvordan amerikanerne har det med konventioner mod napalm, mod klyngebomber, mod antipersonelminer og forarmet uran osv. Sagen er jo, at USA forhindrer vedtagelse af de her resolutioner, fordi de har en egeninteresse i at fortsætte.

Jeg skal runde af med følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer,

- at de begrundelser, regeringen benyttede for at sende Danmark i krig, efterfølgende har vist sig ikke at kunne dokumenteres,
- at det efterfølgende begivenhedsforløb har vist svaghederne ved at gå enegang uden om FN, og
- at den irakiske befolkning er truet af kaos og besættelsesmagtens manglende evne eller vilje til at beskytte civilbefolkningen, opfordrer Folketinget regeringen til

- at presse på for at sikre FN og den irakiske befolkning den bestemmende rolle i alle spørgsmål vedrørende Iraks fremtid, og
- at gøre det til en betingelse for dansk international deltagelse, at allierede ikke benytter våben, som Danmark via konventioner har forpligtet sig til ikke at anvende.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 25).

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg ved godt, det er unormalt, at man går ind på det her tidlige tidspunkt, men det er for ikke at få afsپoret debatten med en forkert konklusion med hensyn til, hvad jeg skulle have sagt i min første tale. Når hr. Villy Søvnald siger, at udenrigsministeren sagde, at det havde været ønskeligt med et nyt mandat, så kunne jeg dermed have sagt, at der ikke var et mandat. Jeg vil godt citere fra min tale, for at debatten ikke kører skævt:

»For det fjerde ville en ny sikkerhedsrådsresolution have været politisk ønskelig; men rent juridisk var den ikke nødvendig. Efter sin ordlyd vedrørende det aldrig vedtagne resolutionsudkast heller ikke spørgsmålet om en sikkerhedsrådsbemyndigelse eller spørgsmålet om, hvorvidt Irak krænkede sine forpligtelser, for disse spørgsmål var jo allerede afklaret i Sikkerhedsrådet.«

Op så sluttede jeg den del af min tale med at sige: Den militære aktion mod Irak var med andre ord forankret i FN.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg takker udenrigsministeren for at gå ind på det her tidlige tidspunkt og sikre, at debatten holder sig på sporet. Og jeg huskede, kan jeg høre, udenrigsministeren korrekt, nemlig at det ville have været politisk ønskeligt, men ikke juridisk nødvendigt at vedtage en ny resolution.

Det er klart, at det rejser det principielle spørgsmål: Hvem har fortolkningsretten, når FN's Sikkerhedsråd har vedtaget en resolution? Er det så sådan, at ethvert land eller en gruppe af lande frit kan fortolke, at så agerer vi, eller er det FN's Sikkerhedsråd, der har den endelige

fortolkningsret til sine resolutioner? Det synes jeg egentlig udenrigsministeren skulle svare på.

Er det sådan, at et land, to lande, en gruppe af lande frit kan fortolke sikkerhedsresolutioner uden at vende tilbage til det organ, nemlig Sikkerhedsrådet, der har vedtaget en resolution? For i så fald har vi jo ingen orden. Det er jo det, der er problemet efter, synes jeg, udenrigsministerens klare udmelding, som jeg endnu en gang takker for.

Kl. 10.35

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Det er jo ikke første gang, vi har debatten om Irak i Folketingssalen, men det, der heller ikke er nyt, er det indlæg, vi hører fra hr. Villy Søvnald.

Det, der er karakteristisk ved det her, er jo, at man kritiserer regeringen, man kritiserer statsministeren, man kritiserer udenrigsministeren, men SF har ikke på noget tidspunkt tilkendegivet, hvad SF selv mener der burde være sket i sagen.

Lad mig spørge hr. Villy Søvnald: Hvis der havde ligget en ny resolution i Sikkerhedsrådet, sådan som udenrigsministeren var inde på ville have været ønskeligt, men ikke juridisk nødvendigt, ville SF så have støttet dansk deltagelse i krigen mod Irak?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Efter hr. Villy Søvnalds ordførertale får man jo nærmest den fornemmelse, at hr. Villy Søvnald sidder i FN's Sikkerhedsråd. Kunne hr. Villy Søvnald ikke forklare, hvordan og hvorledes den afstemning ville være forløbet, som hr. Villy Søvnald hentyder til, for mig bekendt kom der jo aldrig nogen afstemning om en ny FN-resolution.

Derfor er det vel meget forkert at begynde at kortslutte en proces og sige, at man ville have fået en afstemning, der ikke ville have ført til en ny FN-resolution. Eller hvordan ser hr. Villy Søvnald på det?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg har et kort spørgsmål til udenrigsministeren, for udenrigsministeren siger, det var politisk ønskeligt at have fået en ny FN-resolution, selv om det så efter udenrigsministerens opfattelse ikke var juridisk nødvendigt. Men når det nu var så

politisk ønskeligt, hvorfor blev det så ikke til noget?

Det havde da været en smal sag. Man kan vel indkalde Sikkerhedsrådet på et kvarter eller en halv time. Hvad forhindrede, at man tog et sikkerhedsrådsmøde, når det nu var så politisk ønskeligt? Hvorfor fik man ikke en ny resolution?

(Kort bemærkning).

Villy Søvdal (SF):

Hr. Troels Lund Poulsen spørger, om jeg sidder i FN's Sikkerhedsråd. Det gør jeg ikke, men jeg var i øvrigt i FN som FN-delegeret på det tidspunkt, hvor 1441-resolutionen blev diskuteret.

Men jeg synes måske i virkeligheden, at spørgsmålet rammer tungt tilbage på hr. Troels Lund Poulsen, nemlig hvorfor der aldrig kom en afstemning i FN's Sikkerhedsråd. Det var, fordi USA ikke ønskede det. Det er jo en kendt sag, at USA ikke ønskede at få konstateret i FN's Sikkerhedsråd, at de havde et flertal imod sig, selv efter at de havde forsøgt at vride armen om og bestikke lande med penge. Det er noget, vi i øvrigt ikke bryder os om i normal omgang mellem lande. Det var lande som Cameroun, som Chile og alle de andre, man gerne ville have til at stemme for.

De lod sig ikke påvirke, og så konstaterede USA: O.k., vi kan ikke selv med diplomati, selv ved at tilbyde meget store pengebeløb som bestikkelse tvinge lande til at stemme for det, og derfor undlader vi nu at tage en afstemning i FN's Sikkerhedsråd.

Jeg vil bare bede hr. Troels Lund Poulsen om at bekræfte, at det var vurderingen i USA. Det var derfor, man undlod at gennemføre en afstemning i Sikkerhedsrådet.

Til fru Gitte Seeberg, der siger, at vi altid bare kritiserer i SF: Det ved jeg nu ikke. Jeg står op hver morgen og overvejer, om der ikke er noget, jeg kan rose regeringen for i dag. Jeg synes tit, det er svært. Men det lykkes enkelte gange. Jeg synes, fru Gitte Seeberg skulle mærke sig, at jeg roste udenrigsministeren for at have en langt mere nuanceret tilgang til det her end statsministeren.

Så spurgte fru Gitte Seeberg om, hvad SF's bud var, men det synes jeg ikke er så indviklet. Det var det, Blix også spurgte om, nemlig at få lov til at afslutte arbejdet. Blix sagde: Vi er tæt på at have afsluttet vores arbejde som våbeninspektører. Vi beder ikke om år. Vi beder ikke om uger. Vi beder om nogle ganske få måneder.

Så var det, USA gik ind og kortslyttede processen og sagde, at det får I ikke lov til, krigen starter nu.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg er nødt til at spørge udenrigsministeren om en ting, for det er jo ikke rigtigt, når udenrigsministeren siger, at der var et klart FN-mandat og grundlag for aktionen i Irak.

Jeg er nødt til at spørge udenrigsministeren, om det ikke er rigtigt, at et stort flertal af de lande, der stemte for resolution 1441 fra november sidste år, udtrykkeligt gav udtryk for, at det her ikke var noget grundlag for en militær aktion uden en ny beslutning i FN's Sikkerhedsråd. Det er det ene spørgsmål. Jeg skal bare have udenrigsministeren til at bekræfte, at det var sådan, det forholdt sig.

Kl. 10.40

Så til det andet spørgsmål: Er det udenrigsministerens opfattelse, at det er et flertal af lande i FN's Sikkerhedsråd, der kan afgøre, hvornår de resolutioner, man har vedtaget, er juridisk gyldige, eller kan ethvert land, altså de stærkeste, afgøre, hvornår noget er ret, og hvornår noget ikke er ret? Det er et meget principielt spørgsmål, for jeg syntes, jeg hørte udenrigsministeren nævne, at man går ind for en international retsorden. Der vil jeg bare have at vide, om det er sådan, at ethvert land så kan tolke fuldstændig, som det har lyst til. Det er jo det, som regeringen forsvarede, fordi der ikke var et flertal af lande i FN's Sikkerhedsråd, som havde den tolkning, som den danske regering har.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Det er til hr. Villy Søvdal, der endnu en gang fordrejer virkeligheden. Jeg står her med rapporten fra Hans Blix fra den 7. marts, og er det ikke korrekt, vil jeg sige til hr. Villy Søvdal, at Hans Blix meget klart kundgør i den her rapport, at der ikke er et øjeblikkeligt samarbejde fra den irakiske regerings side med FN's våbeninspektører? Derfor er det jo ikke korrekt, når hr. Villy Søvdal herfra står og siger, at der var brug for mere tid, for hvad nytter mere tid, hvis der ikke er det omgående samarbejde, der blev forlangt? Står der ikke det i rapporten fra Hans Blix?

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Jeg beder egentlig ikke hr. Villy Søvnald om at rose regeringen eller skælde ud på regeringen. Det står selvfølgelig en frit for, hvad man vil.

Jeg beder sådan set bare om et svar på mit spørgsmål, nemlig om man kunne have forventet SF's opbakning til en militær aktion, hvis der havde foreligget en ny beslutning i Sikkerhedsrådet. Det svarede hr. Villy Søvnald ikke på, men derimod svarede han på alt muligt andet: at hvis nu våbeninspektørerne havde været der længere. Men så lad os forudsætte, at våbeninspektørerne havde været der 2 måneder længere, og der var kommet en ny beslutning, havde vi så haft SF med i morgen, ja, også tilbage i marts måned, da vi skulle træffe de meget vanskelige beslutninger her i Folketinget?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Troels Lund Poulsen henviser til Blix og våbeninspektørernes afrapportering den 7. marts. Den kan jeg sagtens huske. Jeg kan huske hovedkonklusionerne sådan, at de på den ene side peger på, at afrapporteringen skrider fremad, og at der er større vilje til samarbejde, men så siger de, at der dog stadig er mangler i det irakiske styres villighed til at samarbejde. Men det er jo slet ikke det afgørende, vil jeg sige til hr. Troels Lund Poulsen.

Det afgørende er, at Blix på det tidspunkt, og det vil jeg egentlig bede hr. Troels Lund Poulsen om at bekræfte, beder om mere tid. Er følgende citat korrekt, altså at Blix siger: Jeg har brug for ikke år, ikke uger, jeg har brug for nogle flere måneder for at kunne afslutte våbeninspektørernes arbejde?

Nu kan jeg se, at hr. Troels Lund Poulsen ikke hører efter, men vil hr. Troels Lund Poulsen ikke godt bekræfte, at det var det, Blix bad om. Så kan man da ikke tage Blix' ønske om mere tid til indtægt for, at man ikke ønskede mere tid. Det er jo fuldstændig absurd. Det er jo historiefordrejning.

Til fru Gitte Seeberg vil jeg sige, at det afgørende for os havde været, at våbeninspektørerne fik lov til det, de bad om, nemlig at afslutte deres arbejde. Hvis de så havde konstateret, at der ikke var masseødelæggelsesvåben i modsætning til regeringens argumenter, at der ikke var terrorforbindelser, så ville vores bestræbelser være gået ud på at sikre en måde at fjerne Saddam Hussein på, der ikke gjorde, at den irakiske be-

folkning skulle betale den pris, den irakiske befolkning i dag betaler.

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Jamen jeg kan gøre det kort. Det må så betyde, at SF støtter det beslutningsforslag, som skal førstebehandles her i morgen, hvor der er et helt klart FN-mandat. Det tror jeg selv ikke SF kan være uenig i.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Hr. Villy Søvnald skylder jo Folketinget et svar på, om SF ville have stemt for en dansk deltagelse, såfremt der havde foreligget en FN-resolusion på daværende tidspunkt. Det spørgsmål har fru Gitte Seeberg stillet to gange til hr. Villy Søvnald, uden der er kommet noget som helst svar. Jeg synes, hr. Villy Søvnald skylder fru Gitte Seeberg et svar på netop det spørgsmål.

Kl. 10.45

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Holdningen i FN's Sikkerhedsråd gør hr. Villy Søvnald meget ud af, og det er selvfølgelig også interessant.

Jeg tror, at både statsministeren og udenrigsministeren mindede om situationen nogle år før i forbindelse med Milosevic, hvor der heller ikke var noget mandat fra FN's Sikkerhedsråd, og hvor Danmark sammen med en lang række andre lande alligevel valgte at gå ind i en militær aktion. Kan hr. Villy Søvnald ikke oplyse, hvordan SF stemte dengang, da der ikke var noget FN-mandat?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Først til fru Gitte Seeberg, der spørger, hvordan SF vil stemme i morgen – det er jo rart at kunne forudbehandle kommende forslag på den måde: Vi har som bekendt været imod Irakkrigen hele tiden. Vi var imod den oprindelige besættelsesstyrke, vi var i Det Udenrigspolitiske Nævn i juli imod udvidelsen med 40 mand, vi var imod, da man yderligere udvidede med 50 mand i oktober måned, og vi vil også stemme imod i morgen.

Så synes jeg, at hr. Troels Lund Poulsens indlæg var bemærkelsesværdigt. Jeg bad ham om at svare på, om ikke det var rigtigt, at Blix efterlyste mere tid som et alternativ til krigen, og så

valgte hr. Troels Lund Poulsen, som er en klog taktiker, at følge det gamle radioprogram »Så til noget helt andet« og spurgte, om ikke jeg kunne svare endnu en gang på fru Gitte Seebergs spørgsmål.

Den slags manøvrer er jo også en tilståelse, men det er også en klog tilståelse, for det er simpelt hen – undskyld udtrykket – tåbeligt at påstå, at hr. Blix ikke bad om mere tid. Det vil enhver, der har bare en begyndende indsigt i historie, kunne slå tilbage og bekræfte. Han bad om mere tid for at få fundet de masseødelæggelsesvåben, som var problemet.

Og så vil jeg sige til hr. Helge Adam Møller, at det er rigtigt, at vi ikke stemte for krigen mod Serbien, mens vi stemte for indsatsen i Bosnien i sin tid, da serbiske fascister skød ned mod Sara-jevo. Det er jo en meget konkret vurdering af, hvornår man mener, at en militær indsats giver mening og ikke giver mening. For vores vedkommende har vi ikke det principielle syn, at militære svar ikke kan være nødvendige. Det tror jeg også godt at hr. Helge Adam Møller ved.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Nu kan jeg forstå, at SF ligesom følger FN, når man er enig, og når man er uenig, så lader man være med at gøre det, og det er jo selvfølgelig en holdning, som man har.

Men i forlængelse af fru Gitte Seebergs spørgsmål, hvor vi fik at vide, at SF i morgen vil stemme imod at forlænge de danske styrker, så var det jo sådan, at FN's Sikkerhedsråd i fuldstændig enighed den 16. oktober, det er altså for 1 måned og 4 dage siden, med resolution 1511 med 15 stemmer mod 0 indtrængende appellerede til samtlige FN's medlemslande om at stille militære bidrag til sikringsstyrken i Irak. FN's Sikkerhedsråd appellerer indtrængende, og det er altså den indtrængende appel, som SF besvarer med et: Nå! Og så stemmer de imod. Hvordan hænger det sammen?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes, det hænger meget godt sammen. Jeg synes endda, det hænger fantastisk godt sammen.

Man kan jo synes – jeg ved ikke, om hr. Helge Adam Møller synes det – at aktionen indtil nu er

meget succesfuld. Man kan synes, at man når meget ligesom i Afghanistan.

Man kan godt sige, at hvis hensigten med det her var at bekæmpe terror, så har man forvandlede store dele af Irak i dag til et helvede; så er det lykkedes at skabe et modsætningsforhold mellem civilisationer, som er så dybt, at det formentlig vil komme til at tage meget, meget lang tid fremover at reparere det. Er det succesfuldt?

Det er klart, at hvis man synes, at det lykkes utrolig godt, skal man selvfølgelig fortsætte med mere af det, man synes indtil nu har virket godt. Hvis man ikke synes, det virker godt, og det er SF's tolkning af det, så er det helt afgørende at få en situation, hvor både det irakiske folk og FN får den *bestemmende* rolle og ikke kun en hvilken som helst perifer rolle.

Sagen er jo, at den amerikanske præsident og den amerikanske administration stadig væk har fuldstændig kontrol over, hvad der sker i Irak. Det er grunden til kaoset, det er grunden til selvmordsaktionen, det er grunden til vreden. De vil ikke finde sig i en situation, hvor USA har den bestemmende indflydelse over Iraks fremtid.

Kl. 10.50

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg indrømmer blankt, at jeg er fundamentalt uenig med hr. Villy Søvnald. Hvis ikke denne krig havde fundet sted, hvis ikke denne hjælp, der nu kommer fra Danmark, England, Italien, Polen og USA, havde været der, så ville man ikke få det frie valg, man nu får inden et halvt års tid; så ville man ikke få den regering. Så ville man være tilbage ved de terrorister og andre dernede, der prøver på at ødelægge processen, de gamle Saddam Hussein-sikkerhedsfolk, folk fra hans nationalgarde, der kun ønsker én ting, nemlig Saddam Hussein tilbage ved magten. Så vil man få det terrorregime, man havde gennem 30 år, med vilkårlige henrettelser, massetortur, massegrave osv.

Hvis det er det, SF står for, så siger jeg velkomme.

Det er vel også derfor, at et fuldstændig enigt Sikkerhedsråd, 15 lande, alle lande, beder og trygler og appellerer om, at man sender styrker derned, således at vi kan få demokrati og ordnede forhold i Irak. Det er SF imod, o.k., det er vi ikke.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes, det er en fantastisk historieegengivelse, som hr. Helge Adam Møller er i færd med, også vurderingen af den nuværende situation i Irak.

Jeg tror egentlig, at hr. Helge Adam Møller står fuldstændigt alene, måske sammen med det alleryderste højre i USA, i synet på, at den nuværende situation har givet frihed til det irakiske folk. Tværtimod. Den nuværende situation er jo kendetegnet ved fuldstændigt kaos. Det er det, vi får daglige beretninger om.

Jeg er overhovedet ikke imponeret over det amerikanske forsøg på retræte, som jeg ikke tror har ret meget med det irakiske folk at gøre. Men jeg tror, det har voldsomt meget at gøre med, at en trængt amerikanske præsident står i nærheden af et præsidentvalg og i den sammenhæng har brug for at få afstivet den hjemlige opinion. Jeg tror, det er det, vi spiller om.

Jeg hørte hr. Helge Adam Møller tale om frie valg inden for det næste halve år. Hvor har hr. Helge Adam Møller det fra? Det vil jeg sådan set bare efterlyse.

Nu ved jeg, at hr. Helge Adam Møller ikke kan svare, men det kan han jo, når han holder sin ordførertale. Vil han ikke godt redegøre for, hvor det står i nogen som helst forpligtende sammenhæng og dokument, at der er lovet irakerne frie valg i løbet af et halvt år? Det vil jeg lytte til med meget stor interesse.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Troels Lund Poulsen som ordfører.

Troels Lund Poulsen (V):

Den beslutning, Folketinget traf i marts 2003, var en svær beslutning. Beslutningen om at deltage i den internationale koalition til befrielse af det irakiske folk delte det internationale samfund, lande, partier, venner og familie. Krig er en forfærdelig ting, krig koster ofre, krigens billeder kan være og er brutale. Derfor er krig altid den sidste udvej, når man har udtømt andre muligheder.

Men lad os for et kort øjeblik genkalde os historien, der lå til grund for den danske beslutning. Gang på gang havde FN's Sikkerhedsråd pålagt Saddam Hussein at samarbejde om nedrustning. Det ville han ikke, det gjorde han ikke, og sågar i 1998 smed han FN's våbeninspektører ud af landet.

Verdenssamfundet gav ham med resolution 1441 en sidste chance. Dette tilbud tog Saddam

Hussein desværre ikke imod. FN's våbeninspektører fik aldrig mulighed for at udføre deres job i Irak.

Hvad var så muligheden? Skulle verdenssamfundet blot se passivt til og acceptere, at Saddam Hussein ikke ville samarbejde og vende ryggen til ham igen, som det skete i 1998? Nej, det internationale samfund havde en moralsk, men også en politisk forpligtelse til at handle. Havde vi ikke valgt at handle, var det blot et signal til verdens terrorister og despoter om bare at fortsætte deres anslag mod fred, sikkerhed og menneskerettigheder.

Derfor måtte det have en konsekvens, når en militærdiktator gang på gang gennem 12 år minutiøst undergravede den internationale retsorden. Derfor traf det danske Folketing også den rigtige beslutning, da vi sammen med en koalition af lande deltog i afvæbningen af Saddam Hussein.

Jeg er stolt over den danske indsats, som danske soldater yder hver dag i Irak for at skabe en mere fredelig og sikker verden. Vores soldater gør et formidabelt stykke arbejde. Det er et farligt job, men et helt nødvendigt job.

Men lad os også i dag se fremad og se på nogle af de positive ting, der allerede er sket i Irak. Her vil jeg blot nævne og ikke mindst til hr. Villy Søvnald, at det er et arbejde, der kan få meget stor betydning for en demokratisk udvikling i Mellemøsten. For første gang i 40 år bliver der nu skabt en bred regering, der med hjælp fra det internationale samfund arbejder på at skabe et demokratisk samfund.

Over 40.000 irakiske politifolk er nu på arbejde, der er skabt en fri presse med over 150 aviser, der er skabt fri adgang til internettet, der bliver i dag brugt 26 gange så mange penge på sundhed som under Saddam Hussein, der er åbnet 240 hospitaler og mere end 1.200 klinikker over hele Irak. Alle 22 universiteter og 43 tekniske institutter er genåbnet, og det samme er tilfældet for mange kolleger og grundskoler.

Og elproduktionen er over det niveau, den var på før krigens begyndelse.

Kl. 10.55

Der er mange flere initiativer. Bl.a. har USA målrettet 19 mia. dollar til genopbygning, og den nylig afholdte Madridkonference skabte også et utrolig flot grundlag for den videre genopbygning.

Endelig skylder vi også den bemærkning, at ikke en dollar fra den irakiske olie er gået andre

steder hen end til en supervision, det er altså de internationale organisationer IMF og FN.

Men hvilke udfordringer er det så, vi står over for i forhold til at skabe en bæredygtig udvikling? Hvem er det, som prøver at bombe FN og International Røde Kors ud af Irak eller dræbe el- og vandforsyningsinstallationerne? Det er mig bekendt ikke USA, England eller for den sags skyld den internationale koalition. Men hvorfor sker det så? Fordi det er et politisk slag og et vigtigt slag for mange ekstremistiske grupper. De ved udmærket godt, hvilken betydning irakisk fremgang og demokrati vil betyde for deres overlevelsesmuligheder. Bliver Irak et succesfuldt og demokratisk land, ved disse grupper, at deres eksistensberettigelse bliver meget vanskelig og måske endda umulig.

For det vil nemlig have den konsekvens, at den altødelæggende, afskyvækkende propaganda om den vestlige verden og ikke mindst USA vil dø bort, når det lykkes at skabe et frit og demokratisk Irak.

Lad mig til slut også drage nogle perspektiver for Iraks fremtid. Irak og Afghanistan, for ikke at nævne Bosnien og Kosovo, illustrerer en meget vigtig lære. Få stærke nationer kan vinde en krig, men det kræver mange lande at vinde freden, og derfor er der heller ikke noget alternativ til, at USA og Europa må arbejde sammen om denne udfordring.

Lad mig til sidst på vegne af Venstre, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti og Det Radikale Venstre fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer, at der med FN's sikkerhedsrådsresolution 1511 (2003) foreligger et klart FN-mandat for den multinationale sikkerhedsstyrke i Irak.

Folketinget lægger afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militære indsatser finder sted i overensstemmelse med folkeretten.

Folketinget opfordrer regeringen til at anmode DIIS om at udbygge rapporten om humanitær intervention i lyset af senere erfaringer.«
(Forslag til vedtagelse nr. V 26).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det var en bemærkelsesværdig tale, må man sige, næsten som Bushs. Jeg ved ikke, om det er noget tilfældigt. Men det lød næsten som en mini-Bush, undskyld udtrykket, der stort set gentog, hvad vi hører ved enhver officiel amerikansk lejlighed, og jeg må tilstå, at det er helt rigtigt oversat. Jeg tror slet ikke, der var oversættelsesfejl. Jeg kunne i hvert fald ikke finde nogen.

Man hører så, at der skulle være tale om en bred irakisk regering, men man ved, at den er håndudpeget af den amerikanske administration. Er det virkelig Venstres krav til demokrati, at en besættelsesmagt udpeger dem, man gerne vil have siddende i en regering, og så har man en bred sammensat regering? Er det virkelig Venstres demokratitest?

Så forstod jeg i øvrigt på hr. Troels Lund Poulsen, at det går ufattelig godt. Det er jo ikke just det indtryk, man får, når Det Udenrigspolitiske Nævn skal rejse derned, og det hele tiden bliver udsat, fordi man ikke tør tage sikkerhedsrisikoen for os, og heller ikke, når folk, der er dernede, beretter hjem om, hvordan det faktisk foregår.

Og så var der en enkelt ting, som jeg mener er lodret forkert, men det kan hr. Troels Lund Poulsen lige kommentere efterfølgende. Er det virkelig de udefrakommende terrorister, der nu laver terror, sprængninger osv. i Irak? Ikke ifølge den amerikanske general, der var citeret på Ritzau i går. Ifølge ham kom der stort set ingen ind. Men jeg ved godt, at det også er Bushs billede.

Men jeg tror desværre, at det virkelige billede er, at det er irakerne, meget forskelligt sammensatte grupper, der yder modstand, fordi de ikke ønsker at være besat af nogen udefra. Derfor tror jeg måske, at hr. Troels Lund Poulsen skal være lidt mere forsigtig med at oversætte Bushs taler så direkte.

Kl. 11.00

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Igen hører vi, at Venstres ordfører påstår, at der var et klart FN-mandat bag aktionen i marts måned. Det var der jo ikke. Derfor har jeg et spørgsmål til hr. Troels Lund Poulsen, som jeg også tid-

ligere stillede til udenrigsministeren, nemlig om 1441, som hr. Troels Lund Poulsen rigtigt nævnte blev enstemmigt vedtaget af FN's Sikkerhedsråd i november sidste år, og som var et samlet forsøg på at opretholde presset for at afvæbne Saddam Hussein for hans masseødelæggelsesvåben:

Er det ikke rigtigt, at et stort flertal af de lande i Sikkerhedsrådet, som stemte for 1441, samtidig understregede, at det her altså ikke var en automatisk bemyndigelse til magtanvendelse, og at der ikke var nogen, der modsagde det? Tværtimod må man gå ud fra, at også den danske regering var enig i det synspunkt.

Der lå ingen automatik i, at 1441 skulle være en bemyndigelse til magtanvendelse. Tværtimod lå der altså i 1441, at man skulle vende tilbage til Sikkerhedsrådet for at få et folkeretligt grundlag for en eventuel militær intervention. Jeg skal bare have hr. Troels Lund Poulsen til at bekræfte, at det er sådan, det forholder sig.

Derfor er det altså noget sludder, når Venstre påstår, at der var et folkeretligt grundlag. Det var der jo ikke. Ellers var man jo vendt tilbage til Sikkerhedsrådet.

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg skal blot i al korthed bede Venstres ordfører bekræfte, at Hans Blix udbad sig mere tid til at gøre sit arbejde færdigt. Jeg skal blot bede Venstres ordfører om at konstatere heroppefra, at alle muligheder ikke var udtømte, inden 4 af FN's sikkerhedsrådsmedlemmer ud af 15 mente, det var påkrævet med en militær intervention på det tidspunkt. Jeg skal blot bede Venstres ordfører om at bekræfte dette uomgængelige faktum.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Lad mig starte med hr. Morten Helveg Petersen og hans spørgsmål om, hvorvidt det er et uomgængeligt faktum, at Hans Blix udbad sig mere tid.

Hvis man læser rapporten fra den 7. marts fra Hans Blix, så er det ganske korrekt, at Hans Blix siger, at man kan overveje mere tid, men Hans Blix siger også, at for at man skal overveje mere tid, så skal der altså være et omgående samarbejde fra det irakiske styre. Det var der ikke. Det er der, man så må gøre sig den overvejelse: Skulle vi have ventet 12 år mere, skulle vi have ventet 15 år mere, eller hvor lang tid skulle vi vente?

Derfor tror jeg ikke, at mere tid ville have gjort nogen forskel.

Så til hr. Villy Søvnald, som jeg selvfølgelig takker for de ironiske komplimenter, men om hvorvidt det går ufatteligt godt i Irak: Det, jeg til lod mig at gøre, var blot at opremse en lang række ting, hvor der har været væsentlige fremskridt for den irakiske befolkning. Jeg er meget af den opfattelse, som mange også deler, også de mennesker, der har været i Irak, deriblandt Kai Vittrup, at langt de fleste irakere har fået det langt bedre.

Men der er, som hr. Villy Søvnald siger, jo desværre en gruppe terrorister, som på alle måder ønsker at underminere det frie demokratiske samfund, der bliver skabt i Irak. Jeg tror, det er en forsvindende lille gruppe, som måske udgør 3-5 pct., som ganske rigtigt består af Saddam Hussein-tro soldater, men vi ved jo også, at der er internationale terrorister, som i øjeblikket søger til Irak. Derfor havde jeg brug for i dag at sige nogle meget klare ting om det, som jeg synes er vigtigt, nemlig at det irakiske samfund på en væsentlig række punkter har fået det meget bedre, og at der er fremskridt.

Så til hr. Jeppe Kofod om 1441: Hr. Jeppe Kofod ved også udmærket godt, hvad der står i resolution 1441, men lad mig gentage det. Resolution 1441 taler ikke om nogen ny beslutning. Det, den taler om, er, at man skal overveje, consider, sagen i rådet, og det er jo det, som er svaret på hr. Jeppe Kofods spørgsmål. Der skal ikke træffes en ny beslutning, men man skal overveje det, og det er det, som står tilbage. Derfor skulle der ikke træffes en ny beslutning, men man skulle consider.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Jann Sjørnsen, og efter ham er det hr. Morten Helveg Petersen og hr. Jeppe Kofod.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg må indrømme, at jeg synes, hr. Troels Lund Poulsens fortolkning af det engelske ord i relation til resolution 1441 meget dårligt svarer overens med den forståelse, der var i Sikkerhedsrådet om, at man netop skulle vende tilbage. Man gjorde sig mange overvejelser, som jo ret beset ikke faldt ud til USA's fordel, men, vil jeg sige, til Blix' fordel, hvis man skulle gøre det op til syvende og sidst, altså om muligheden for at sætte våbeninspektørerne ind igen.

Men det, der har kaldt mig herop, var det forslag til vedtagelse, som hr. Troels Lund Poulsen fremsatte på en række partiers vegne, og specielt den anden sætning i forslaget, hvori der står, at Folketinget lægger afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militære indsatser finder sted i overensstemmelse med folkeretten.

Kl. 11.05

Det er jo en meget smuk formulering, det må man sige. Det er svært at være uenig i.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge: Hvilket tidsperspektiv dækker den formulering egentlig? Dækker den også tilbage i tid, eller er det en ren fremadrettet formulering, at danske militære indsatser for fremtiden skal være i overensstemmelse med folkeretten, eller hvad?

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Venstres ordfører finder ikke, at mere tid ville have gjort en forskel. Men kan Venstres ordfører ikke se det utrolig paradoksale i, at FN's våbeninspektion anmoder om mere tid, hvorefter 4 ud af 15 medlemmer af Sikkerhedsrådet finder det påkrævet med intervention med henblik på at lede efter selvsamme masseødelæggelsesvåben, som man så ikke har fundet endnu.

Er det ikke et paradoks? Er det ikke noget, der giver anledning til blot den mindste tvivl i Venstres ordførsers sind, om det nu også var det rigtige grundlag at gå ind på? Det synes jeg Venstres ordfører burde reflektere lidt mere nuanceret over end det, vi har hørt hidtil.

(Kort bemærkning).

Jeppé Kofod (S):

Jeg vil bare spørge Venstres ordfører endnu en gang: I forbindelse med vedtagelsen af 1441 tilkendegav et stort flertal af de 15 lande i FN's Sikkerhedsråd, som stemte for denne her resolution, at de forudsatte, at det her selvfølgelig var en resolution, der krævede, at man vendte tilbage til Sikkerhedsrådet, før man iværksatte en militær aktion.

Det modsagde Danmark ikke dengang, det modsagde regeringen ikke dengang. Det var det, der var enighed om. Tror hr. Troels Lund Poulsen virkelig, at alle de her lande havde stemt for 1441, hvis den gav en automatik til militær aktion? Nej, der var en stor debat i det efterår sidste år, det kan hr. Troels Lund Poulsen vel også erindre, om, at man jo netop ikke ville have en automatik.

Så jeg vil bare spørge endnu en gang, og det er virkelig et vigtigt, principielt spørgsmål: Er det de stærkeste og ikke de fleste, der har ret, når det gælder FN's Sikkerhedsråd? Er det de stærkeste, der bare kan bestemme, og de fleste tilsidesætter man bare? Er det den opfattelse, Venstre har af, hvordan man arbejder i FN's Sikkerhedsråd?

Der var ikke noget FN-grundlag, og 1441 gav ikke automatik til magtanvendelse, uanset hvor meget Venstre og regeringen påstår det.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Først til hr. Jeppé Kofod om resolution 1441: Det folkeretlige notat, som der blev lavet fra Udenrigsministeriet, slår jo tydeligt fast, at 1441 giver bemyndigelse til magtanvendelse. Det er det samme kontor, som også i 1998 under Kosovo afgav et notat om Danmarks stilling i forhold til deltagelse i Kosovoaktionen.

Så jeg betvivler på ingen måde det notat, der er fra folkeretskontoret i Udenrigsministeriet, og jeg mener også, det er meget tydeligt, at der jo står »consider«. Det betyder, at man skal overveje, og man vendte tilbage, og man havde diskussioner. Det her er ikke et spørgsmål om, hvorvidt det er de stærkeste eller ej. Det her er et spørgsmål om, at ja, der var jo uenighed. Det er der ikke nogen grund til at skjule. Det var jo derfor, man havde en meget lang debat om, hvad konsekvenserne skulle være.

Så er det blot, at jeg anholder meget klart, at jeg i den her situation ikke mener, at man kunne komme videre ad vejen ved at give Hans Blix længere tid.

Angående hr. Morten Helveg Petersens spørgsmål står der også i rapporten, at der skulle være et betingelsesløst samarbejde for Hans Blix. Det var der jo ikke. Der var ikke et betingelsesløst samarbejde. Han fik ikke de muligheder, han skulle have for at kunne udføre sit arbejde.

Så kan man udmærket sige, at der så er brug for længere tid. Ja, der var måske brug for længere tid, men hvor lang tid skulle man så give Saddam Hussein? Jeg mener ikke, at længere tid overhovedet var nogen idé, for man kender Saddam Hussein og ved, hvordan han har trukket det internationale samfund rundt ved næsen.

Så til hr. Jann Sjørnsen om, hvordan man skal forstå vedtagelsen. Og der er det da meget klart, som det står her, at Folketinget lægger afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militærindsatser finder sted i overensstemmelse med folkeret-

ten. Jamen det er da det, der ligger til grund for den her vedtagelse. Det er da det, som vi synes er afgørende, at man ser, at dansk deltagelse finder sted i overensstemmelse med folkeretten. Det er også udtryk for, at der er en overensstemmelse i forhold til 1441, når man ser på hele situationen.

Kl. 11.10

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det at handle i international politik forudsætter jo, at man har en nogenlunde retvisende analyse af, hvad det er for en virkelighed, man handler i. Så jeg bliver i stadig stigende grad bekymret over at høre Venstres ordfører gentage talerne fra Washington og fra Pentagon fuldstændig ukritisk.

Nu nævnte hr. Troels Lund Poulsen, at det formentlig alene var 5 pct. af befolkningen, der var terrorister. Der bor 20 millioner i Irak, det vil sige, at det kun er 1 million, man skal have udsløttet.

Sagen er altså, at irakerne ikke bryder sig om at være besat. Sagen er, at det har de nemlig prøvet før. Deres erfaringer er dårlige. De brød sig ikke om Saddam Hussein. De brød sig endnu mindre om at være besat udefra. Derfor er det en fatal fejlanalyse at tro, at det her er nogle enkelte, spredte grupper. Det er en bred modstand, der er tale om.

Så er jeg meget spændt på at høre den videre diskussion om folkeretten og fortolkningen af det. Jeg vil spørge hr. Troels Lund Poulsen: Den bemærkning, der står, »i overensstemmelse med folkeretten«, muliggør den en ny aktion a la Irak efter Venstres opfattelse? Det tror jeg også De Radikale og Socialdemokraterne vil være interesserede i at vide.

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg er da også meget spændt på at høre Venstres ordførers svar på hr. Søvnalds spørgsmål. Når man hører Venstres ordfører, så kommer man til at tænke på det gamle mundheld om, at hvis argumentet er svagt, så må man hæve stemmen.

Det folkeretlige grundlag hviler jo på den antagelse, at fortsat våbeninspektion er udsigtsløs. I forlængelse af diskussionen, vi havde i foråret og har haft lige siden, står det vel klinkende klart, at en vurdering af, om fortsat våbeninspektion er udsigtsløs, er en politisk vurdering, ikke en juridisk vurdering. Og når man til det re-

sultat, som Det Radikale Venstre gør, at fortsat våbeninspektion ikke er udsigtsløs – lige så vel som Hans Blix når frem til, at det ikke er udsigtsløst – så falder regeringens folkeretlige konstruktion på gulvet. Kan Venstres ordfører dog ikke bekræfte det?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg synes stadig væk, at Venstres ordfører overhovedet ikke kommer med noget som helst klart eller tydeligt svar på det spørgsmål, jeg har stillet. Hvis det nu var sådan, at der var en automatisk bemyndigelse til magtanvendelse i 1441, hvorfor vendte man så ikke bare tilbage til Sikkerhedsrådet og bekræftede det?

Hvorfor vendte man ikke tilbage og sagde: Jamen vi har 1441, og tolkningen er, at der er en automatisk bemyndigelse til anvendelse af magt. Det gjorde man da ikke, fordi der ikke var nogen automatisk bemyndigelse til anvendelse af magt.

Hr. Troels Lund Poulsen mangler stadig væk at svare på, om det er rimeligt, at Venstre og regeringen, når et stort flertal af de lande i FN's Sikkerhedsråd, der stemte for 1441, klart tilkendegav, at det var under forudsætning af, at der ikke var nogen automatiske beføjelser til anvendelse af magt – det var det klare indtryk, man fik, bl.a. i Syrien, som jo efter sigende skulle have modtaget et brev fra Colin Powell og forsikringer fra alle de fem permanente medlemmer i Sikkerhedsrådet om, at der ikke var nogen automatik til anvendelse af magt – så kommer her og siger: Jamen det var der.

Det hænger altså ikke sammen. Der var ingen automatik til anvendelse af magt i 1441. Der var ikke noget grundlag, og derfor kan det ikke bruges som argument for Irakkrigen.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Til hr. Jeppe Kofod, som jeg desværre ikke tror, jeg bibringer meget klarhed ved at svare det samme, men jeg prøver igen for tredje gang. Der var jo møder i FN's Sikkerhedsråd, hvor man considered, eller hvor man overvejede, hvad det her skulle føre til. Og som jeg også sagde tidligere, var der jo forskellige opfattelser af, hvad man så skulle gøre.

Det var en politisk vurdering fra dem, der så valgte at befri det irakiske folk og afvæbne Saddam Hussein, af, at det var det rigtige at gøre. Det forstår jeg at nogle lande er imod. Jeg forstår

også, at Socialdemokratiet var imod, og jeg synes, det er helt fair at være imod det, men beslutningen blev jo truffet, for hvor lang tid skulle man blive ved med at vente?

Det er samtidig også et svar til hr. Morten Helveg Petersen. Når man har krævet et omgående og betingelsesløst samarbejde, hvor lang tid skal man så blive ved med at finde sig i, at der ikke kommer et omgående og betingelsesløst samarbejde?

Efter min opfattelse nytter det ikke noget at blive ved med at sige: Nå, men vi må give yderligere tid. Det nytter ikke, når den anden vigtige forudsætning, at der er et omgående og betingelsesløst samarbejde, ikke er der. Det synes jeg er et meget stort problem, og det var derfor, man blev nødt til at træffe en beslutning.

Så til spørgsmålet fra hr. Villy Søvnald om folkeretten. Så vidt jeg husker debatten fra 1998, baserede den daværende regering sig også på, at det var i overensstemmelse med folkeretten, hvad der skete i Kosovo. Derfor er der overhovedet ikke nogen problemer i den pind, der står i den her vedtagelse.

Kl. 11.15

Så igen til hr. Villy Søvnald blot for en god ordens skyld: Jeg er ikke fodret med oplysninger fra hverken Pentagon eller State Department. Jeg kan godt læse mine egne ting selv. Men jeg synes blot, det er vigtigt at slå meget fast, at det, der er sket, jo er en befrielse af det irakiske folk. Det er der, vi er uenige. Hr. Villy Søvnald mener, det er en besættelse. Jeg mener, det er en befrielse af det irakiske folk, at vi nu er i en situation, hvor der bliver bedre adgang til sundhed, bedre adgang til uddannelse, en fri presse, et demokratisk samfund.

Jeg forstår godt, at man kan have en holdning som den, hr. Villy Søvnald har, at det ikke er en befrielse, men en besættelse, men deri må jeg bare være uenig, når jeg ser på, hvad jeg opfatter som en befrielse. Jeg mener ikke, det er en besættelse at få fri adgang til demokrati.

(Kort bemærkning).

Jann Sjusen (KD):

Jeg vil godt vende tilbage til forslaget til vedtagelse og specielt den del af vedtagelsesforslaget, der går ud på, at Folketinget lægger afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militære indsatser finder sted i overensstemmelse med folkeretten, og blot have hr. Troels Lund Poulsen til klart at give udtryk for, for han sprang let hen over det også i den her omgang, at den formulering dæk-

ker altså efter Venstres opfattelse ikke bare situationen Kosovo 1998, men altså også situationen i forbindelse med Folketingets stillingtagen i marts måned i år til den danske krigsindsats.

Jeg synes også, det er meget interessant for den fortsatte debat og for, hvordan vi skal forstå de forskellige partiers stillingtagen til det her forslag til vedtagelse, hvis det virkelig er Venstres opfattelse, at den her formulering betyder, at man kan gå i krig mod ikke bare Irak, men altså på det grundlag, som man rent faktisk gjorde, fordi Venstre har den opfattelse, at det er i fuldstændig overensstemmelse med folkeretten.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg synes ikke, hr. Troels Lund Poulsen skal undskylde, at han bruger, havde jeg nær sagt, talepapir fra Pentagon. Det er da helt fair. Det kan enhver jo vælge. Andre vælger jo også, hvem de vil have til at skrive deres talepapirer. Men det eneste, jeg synes, hr. Troels Lund Poulsen måske skulle overveje, var, om det ikke er lidt farligt helt at deponere sin tankevirksomhed hos andre, for man risikerer jo, at de skifter mening, og så står man så underligt og flyver ude i den tomme luft.

Jeg tænker på det møde, der blev holdt i forgårs, som blev refereret i The Guardian, jeg tror i dag eller i går, hvor hr. Troels Lund Poulsens ven Richard Perle fra Pentagon, rådgiveren, i en tale sagde: I think in this case international law stood in the way of doing the right thing. Eller på dansk: Jeg tror, at i denne her sag, altså Iraksagen, stod international lovgivning i vejen for at gøre det, der var rigtigt. Det er Richard Perle, der har sagt det. Det er en af taleskriverne, som hr. Troels Lund Poulsen normalt læner sig meget op ad. Er det ikke et problem, at nu begynder de folk, som man har hældet sit hoved til, at sige, at det, man har gjort, er i modsætning til international lov?

Første næstformand (Svend Auken):

Man skal normalt være varsom med at citere på engelsk, og hvis man oversætter, skal man oversætte korrekt. International law betyder folkeret og ikke international lovgivning.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Ja, det er jo altid en fornøjelse, når hr. Søren Søndergaard fortæller mig, hvor jeg får mine ting fra. Richard Perle, og det ved hr. Søren Sønder-

gaard også godt, har overhovedet ingen betydning i amerikansk politik længere. Han er ikke længere tilknyttet Pentagon som rådgiver, men om han så havde været tilknyttet, så havde det intet betydning for den tale, jeg holdt.

Jeg har bare tilladt mig i dag – og deri er vi så desværre uenige, men lad mig så gøre det igen, for jeg kan forstå, at der er nogle, som har meget svært ved at forstå, hvad jeg har sagt – at sige, at jeg synes, det er glædeligt, at der i dag bliver brugt 26 gange så mange penge på sundhed som før Saddam Hussein, at der nu er åbnet 240 hospitaler og mere end 1.200 klinikker over hele Irak. Det tillader jeg mig at glæde mig over. Der er selvfølgelig nogle, der kan synes, det er et problem.

Derudover synes jeg, det er utrolig glædeligt, at der nu er kommet skred i hele uddannelsesdelen i Irak, at flere og flere universiteter er blevet genåbnet, og at langt de fleste skoler er blevet genåbnet.

Jeg glæder mig over, at der er skred i en demokratiseringsproces. Jeg glæder mig over, at vand og sanitet er kommet på dagsordenen. Alt det kan man selvfølgelig godt vælge at negligere og sige, at det ingen betydning har, men efter min opfattelse er det med til at sikre, at man bevæger sig i den rigtige retning, og at der ikke er tale om en besættelse, men derimod om en befrielse af det irakiske folk.

Kl. 11.20

Til Jann Sjursen vil jeg blot sige, at i 1998, da man også diskuterede Irak, lavede folkeretskoret jo også et notat, hvori man sagde, at det var i overensstemmelse med folkeretten, og det var jo igen et meget klart svar til hr. Jann Sjursen, da man sidst her i Folketingssalen diskuterede Irak.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Først vil jeg godt takke formanden for den autoriserede oversættelse af citatet. Det var meget hjælpsomt og gjorde det sådan set kun endnu værre og endnu klarere, at centrale personer, der stod bag den Irakkrig, og som jo helt klart var rådgivende, da krigen blev gennemført, helt klart spillede en rolle – hvad de gør nu, er sådan set ligegyldigt – da man traf den beslutning, siger: Det her er i strid med folkeretten. Det var i strid med folkeretten, og vi gjorde det med åbne øjne.

Der vil komme flere eksempler på det. Flere vil indrømme, at sådan forholder det sig, og der-

for har hr. Troels Lund Poulsen og Venstre et problem, når de benægter det.

Til gengæld synes jeg, at man altså skal forbavses utrolig meget over hr. Troels Lund Poulsens bemærkninger om befrielse kontra besættelse. Der er da ikke nogen, der kan være i tvivl om, heller ikke hvis man spørger Udenrigsministeriet, at der er tale om en besættelse, og at USA er en besættelseshær. Altså når nu hr. Troels Lund Poulsen henholder sig så meget til et papir fra Udenrigsministeriet, fra folkeretskoret, er der så nogen i Udenrigsministeriet, der på noget tidspunkt har været i tvivl om, at der er tale om en besættelsesstyrke? Det er da en helt ny oplysning. Det er en besættelsesstyrke, og hr. Troels Lund Poulsen bør forholde sig til den som en besættelsesstyrke.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Forespørgslen i dag drejer sig om, hvordan man vil håndtere fremtidige krige. Det er klart, at hvis man nu følger hr. Troels Lund Poulsens grundtegnning, så går det ufatteligt godt. Der er godt nok formentlig omkommet et sted i omegnen af 50.000 irakere ifølge FN-rapporten i sidste uge fra det, der hedder Med-Act. Men lad det nu ligge, det går ufatteligt godt.

Det betyder vel så, at næste gang, man står i situationen, den kan jo komme hurtigt med det nuværende amerikanske lederskab, så har hr. Troels Lund Poulsen nu recepten: Man behøver ikke at bekymre sig om folkeretten; den kan man bøje, som man vil. Hvis man synes, at det, der er sket indtil nu i Irak, er en succes, så skal andre af Jordens folk vel ikke forskånes, så skal de vel have samme gode tilbud om at blive hjulpet videre civilisatorisk af hr. Troels Lund Poulsen og vennerne i Washington.

Det er jo derfor, at den kortslutning, at det går godt, er så fatal. Det går ikke godt. Det går p.t. hver dag dårligere i Irak. Det er det, der er problemet.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Nu er det her jo blevet en debat om folkeret, så lad os da bare læse op, hvad der så står i det notat fra Udenrigsministeriets folkeretskoret i det tilfælde, at der er nogen, der har glemt det. Jeg tillader mig at læse op:

»Sammenfattende er det vurderingen, at der i den foreliggende situation, resolution 1441, for så vidt foreligger klarere og mere opdateret juri-

disk grundlag for iværksættelse af militære forholdsregler over for Irak med henblik på at fjerne Iraks kapacitet til at opbygge og anvende masseødelæggelsesvåben, end tilfældet var, da den daværende regering i februar 1998 fremlagde beslutningsforslaget B 114 om dansk deltagelse i militær indsats over for Irak.«

Det er så det folkeretsnotat, som både hr. Villy Søvnald og hr. Søren Søndergaard bestrider det faktuelle i. Det vil jeg overhovedet ikke sige noget til. Hr. Søren Søndergaard og hr. Villy Søvnald har jo lov til at have den holdning, at folkeretskontoret i Udenrigsministeriet ikke leverer et brugbart materiale. Deri er jeg bare uenig.

I forhold til besættelse og befrielse vil jeg blot sige til hr. Søren Søndergaard, at det, jeg har gentaget adskillige gange, og så gør jeg det en gang til, er jo, at den irakiske befolkning er blevet befriet. Den irakiske befolkning er blevet befriet fra en tyrant, fra en despot, der har dræbt adskillige hundrede tusinder af sin egen befolkning ved hjælp af masseødelæggelsesvåben, ved hjælp af tortur, og vi ser gang på gang nye massegrave blive gravet frem, efterhånden som man får kendskab til det brutale regime.

Det er jo også et svar til hr. Villy Søvnald. Hr. Villy Søvnald har den opfattelse, at det bliver værre i den situation, den irakiske befolkning nu er i, end det var før. Dertil må jeg blot sige til hr. Villy Søvnald: Det er jeg meget uenig i. Jeg mener, at der er skabt basis for et frit Irak, et Irak, hvor man har fri adgang til medier, til demokrati, til uddannelse, til sundhed, alt det, som kendetegner et frit land.

Men hvis hr. Villy Søvnald mener, og det er jo det, som jeg må forstå, at alting var bedre under Saddam Hussein, så må han jo have den holdning. Jeg er blot ikke enig i den holdning.

Kl. 11.25

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Søren Søndergaard, og så tror jeg, vi går videre i ordførerrækken, når hr. Troels Lund Poulsen har svaret.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg er fuldstændig enig i, at den irakiske befolkning er blevet befriet for Saddam Hussein, men den er blevet besat af USA. Det er jo det, der er problemet. Hvorfor opløste USA den irakiske hær i stedet for at bruge de lavere dele til at kontrollere landet, indsætte nogle nye folk som chefer? Hvorfor lader man ikke den irakiske befolk-

ning stemme mere? Hvorfor har amerikanerne gennemført, at de 200 største selskaber i Irak skal privatiseres? Hvorfor har man gjort det uden om det midlertidige regeringsråd? Hvorfor har man taget den slags beslutninger? Hvem har givet USA lov til det? Er det det irakiske folk, der har givet dem lov til det?

Så ja, det irakiske folk er blevet befriet for Saddam Hussein, men det er desværre blevet besat af USA, og det er den besættelse, der skal bringes til ophør jo før, jo bedre.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg vil sige til hr. Søren Søndergaard, at der var noget, der gjorde mig meget glad i det, som hr. Søren Søndergaard sagde. Han vælger så at pakke det ind. Men det, som hr. Søren Søndergaard har løftet sløret for i dag i denne her debat, er jo, at når vi skal stemme i morgen om udsendelse af danske soldater, så vil Enhedslisten bakke op om det. Det må jo være konsekvensen af det, som hr. Søren Søndergaard siger om vigtigheden af, at FN får en betydning, vigtigheden af, at der er andre til stede end USA. Jeg kan ikke tolke det, hr. Søren Søndergaard har sagt, på andre måder.

Derfor må jeg gå ud fra, at Enhedslisten støtter det, som var en bred appel i FN, nemlig at få flere lande til at støtte genopbygningen af Irak og sikre stabilitet. Derfor glæder jeg mig så til at se Enhedslisten bakke op om det i morgen.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Jeppe Kofod som ordfører.

Jeppe Kofod (S):

At gå i krig med et andet land er en af de alvorligste beslutninger, en regering og et Folketing overhovedet kan tage. Derfor er det ikke mindre end et kæmpe problem, at grundlaget for regeringens beslutning fra marts i år om dansk deltagelse i Irakkriegen ikke var i orden.

Der var ikke noget FN-grundlag, ligesom både NATO, EU og det danske Folketing var dybt splittet på grund af den amerikansk-engelske, australske og danske enegang uden om det internationale samfund. Det var med andre ord et grundlæggende brud på dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik oven i købet med argumenter fra regeringen, der viste sig ikke at holde stik.

De såkaldte beviser på Iraks masseødelæggelsesvåben har vist sig at være mere teoretiske

og bureaukratiske undskyldninger end at have noget med virkeligheden at gøre.

Statsministeren udtrykte over for offentligheden i forbindelse med krigsbeslutningen:

»Irak har masseødelæggelsesvåben. Det er ikke noget, vi blot tror, det er noget, vi ved.«

Senere i år forsøgte statsministeren en mildt sagt tvivlsom bortforklaring, nemlig at viden om masseødelæggelsesvåben var udtryk for »politiske vurderinger«.

Ligeledes er det dybt mærkværdigt, at udenrigsministeren ikke kan afkræfte, at han i en personlig samtale med den amerikanske udenrigsminister Colin Powell den 3. juli sidste år fik oplysninger om, at USA vil fjerne Saddam Hussein, uanset hvad og uanset hvilke midler som det måtte kræve. Hvorfor har udenrigsministeren holdt denne viden skjult for den danske befolkning og Folketinget?

Et er, at man bryder med den grundlæggende linje i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det er jo katastrofalt nok, men at en statsminister og en udenrigsminister direkte vildleder Folketinget og den danske befolkning burde ikke finde sted på noget tidspunkt og under nogen regeringer i Danmark, slet ikke når det drejer sig om så alvorlig en beslutning som dansk støtte til en krig, hvor vi oven i købet bidrog aktivt ved at sende danske soldater af sted.

Derfor er det vigtigere end nogen sinde, at man på baggrund af de tvivlsomme erfaringer fra dansk deltagelse i Irakkrigen diskuterer kriterierne for intervention, men det har regeringen jo også været imod og har kun modvilligt og efter kæmpe pres fra bl.a. Socialdemokratiet accepteret en Irakhøring.

Lad mig derfor slå fast: Socialdemokratiet står fuldt og helt bag afvæbningen og opgøret med Saddam Husseins regime. Vi støttede fuldt og helt FN's Sikkerhedsråds resolution 1441 fra november sidste år, og vi var parate til at støtte brugen af militær magt for at håndhæve det internationale samfunds krav over for Saddam Hussein. Vi støtter også den enormt vanskelige og krævende stabiliserings- og genopbygningsindsats, som danske soldater og nødhjælpsarbejdere med stort engagement gør i Irak, og som nu har et klart mandat i FN's sikkerhedsresolution 1511 fra oktober i år.

Kl. 11.30

Husk også på, at vi bakkede regeringen op i håndteringen af Irakkonflikten i et FN-spor, som ikke mindst udenrigsministeren gentagne gange forsikrede os om. Derfor var vi selvfølgelig også

dybt skuffede over en regering, der pludselig brød med sin egen politik og en mangeårig dansk aktivistisk FN-politik.

Socialdemokratiet har altid kæmpet for en udenrigspolitik, der bygger på internationalt ansvar, på engagement og aktivisme. Det tjener Danmarks udenrigspolitiske interesse, at kriterierne for militær magtanvendelse er i orden og dermed forankret i international lov og ret, herunder hensynet til grundlæggende menneskerettigheder.

Vi støttede koalitionen bag den første Irak-krig i 1991, fordi Saddam Hussein forgreb sig på et naboland, sin egen befolkning og udgjorde en fare for hele regionen, og fordi der var et klart FN-mandat bagved. Vi støttede også, at man skulle gribe ind over for Bosnien i 1994 og i Kosovo i 1991, for her var der tale om konkrete trusler om grundlæggende overgreb, folkedrab og fordrivelse af uskyldige mennesker.

Problemet med Irak i 2003 var, at USA og den danske regering valgte truslen fra Iraks masseødelæggelsesvåben som grundlag for opgøret med Saddam Hussein uden at få et flertal af Sikkerhedsrådets medlemmer bag sig, hvor det så senere oven i købet viste sig, at påstanden om masseødelæggelsesvåben ikke havde rod i virkeligheden.

Socialdemokratiet mener, at Danmark skal have nogle klare kriterier for vores støtte til og deltagelse i krige i fremtiden. Det afgørende for Danmarks udenrigspolitiske interesse af så vidtgående beslutninger som militær magtanvendelse er, at de er forankret i international lov og ret, og at vi udøver vores politik i tæt alliance med FN's Sikkerhedsråd, NATO og EU. Og det er også afgørende for Socialdemokratiet, at grundlaget er i orden, når vi vælger at sende danske soldater af sted.

Jeg skal også sige, at vi selvfølgelig støtter det forslag til vedtagelse, som vi er medforlagsstiller til, for vi ser her, at der er en klar indrømmelse: at for fremtiden er det vigtigt, at når Danmark deltager i en krig, sker det på et ordentligt og folkeretligt grundlag. Det er for os at se en meget væsentlig indrømmelse, og det er meget væsentligt, at vi får dette forslag til vedtagelse vedtaget i Folketinget.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er der foreløbig tre spørgere, og den første er hr. Jann Sjørnsen, derefter er det hr. Søren Søndergaard og hr. Villy Søvnald.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Det var en meget stærk og klar tale, den socialdemokratiske ordfører holdt. Statsministeren og udenrigsministeren blev rask væk beskyldt for at have vildledt Folketinget og for at have været på skrøbelig folkeretlig grund, når det gælder beslutningen om dansk deltagelse i Irakkrigen.

Så meget desto mere fremstår det helt absurd, at Socialdemokraterne i dag er gået med til et forslag til vedtagelse sammen med Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti og så også Det Radikale Venstre, som ligger milevidt fra hele den kontekst, der var i hr. Jeppe Kofods tale her, og hvor der ikke er så meget som én millimeters indrømmelse til Socialdemokraterne og hr. Jeppe Kofod i forhold til det folkeretlige grundlag.

Hr. Troels Lund Poulsen fra Venstre har her for lidt siden fra talerstolen sagt, at krigen, som Danmark deltog i, var hjemlet i folkeretten, og at det også er dækket ind af den formulering, der er i det forslag til vedtagelse. Hvordan i alverden har Socialdemokraterne kunne indskibe sig i det selskab, som man er med i i det her forslag til vedtagelse?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Socialdemokratiet springer op som en løve og falder ned som en dikkende lammehale, for det er jo fuldstændig rigtigt, som det bliver sagt fra hr. Jann Sjursen, at man laver en fuldstændig indholdsløs erklæring om, at man går ind for folkeretten, og så er man måske hamrende uenig med regeringen om, hvad det egentlig betyder. Eller måske er man slet ikke uenig, og det er måske, fordi Socialdemokratiet, hvis vi kigger lidt tilbage i historien, har et medansvar for netop i en række tilfælde at føre en politik, der har været fuldstændig baseret på amerikanske kilder.

Vi er jo nogle, der stadig væk husker den gang, da den socialdemokratisk-radikale regering accepterede støtte til bombardementet i Sudan. Man havde fået at vide fra amerikanske kilder, at her var der en Al-Qaeda giftfabrik. Det viste sig at være en tysk forretningsmand, der havde en fabrik, der producerede malariamedicin i samarbejde med FN. Den blev bombet af USA, og den danske regering med hr. Jeppe Kofods parti i spidsen gik ud og hyldede denne her aktion, fordi man alene baserede sig på amerikanske kilder.

Så er problemet ikke, at man siger en hel masse herfra, men når det kommer til stykket og man har regeringsansvaret, så gør man det samme som den nuværende regering, og derfor kan man skrive under på det her indholdsløse forslag til vedtagelse?

Kl. 11.35

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg er med på, at der i krig indgås underlige alliancer, det ser man jo ved, at militærdiktaturer allierer sig med demokratiske lande i en bestemt kamp, men at det foregår i fredstid, synes jeg næsten er for stærkt. Hr. Jeppe Kofod står nu ved siden af hr. Søren Krarup og på den anden side har han hr. Troels Lund Poulsen. Jeg vil bare spørge om, hvordan det føles.

Efter at hr. Jeppe Kofod i øvrigt har holdt en tale, som var skarpt vendt imod regeringens brud på folkeretten, laver man gudhjælpemig et vedtagelsesforslag, hvor man siger, at det skal være i overensstemmelse med folkeretten, vel vidende at Venstre har en fuldstændig anden tolkning af det, nemlig at hvad fatter gør, er altid det rigtige, det er sådan Venstres tolkning af folkeretten, og så melder Socialdemokratiet sig nu til at stå omkranset i et vedtagelsesforslag af hr. Søren Krarup og hr. Troels Lund Poulsen. Jeg spørger bare: Hvordan føles det?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg må sige til alle tre spørgere, at det ikke er nogen indholdsløs vedtagelse. Jeg forstår ikke, at man kan få sig selv til at sige det. Det er et forslag til vedtagelse, hvor der står:

»Folketinget lægger afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militære indsatser finder sted i overensstemmelse med folkeretten.«

Hvordan kan det være indholdsløst? Det er da en af de vigtigste principielle tilkendegivelser, vi giver udtryk for fra det her Folketing her. Det er da utrolig vigtigt, at der ikke er tvivl om, at vi for fremtiden baserer vores indsatser og vores beslutninger på folkeretten. Jeg synes, at det burde være naturligt, at både SF, Enhedslisten og Kristendemokraterne kunne støtte det synspunkt.

Jeg synes, det er en god vedtagelse, som gør, at vi kan samles om det her princip, som der er blevet udøvet vold på i forbindelse med beslutningen om deltagelse i Irakkrigen, som Socialdemokratiet var imod. Vi var jo tilbage i marts må-

ned imod, at vi deltog i Irakkrigen, for der var ikke noget folkeretligt grundlag for det.

Det andet, jeg vil sige i forhold til vedtagelsen her, er, at hvis man læser den første pind, står der jo også:

»Folketinget konstaterer, at der med FN's sikkerhedsrådsresolution 1511 (2003) foreligger et klart« – et klart – »FN-mandat for den multinationale sikringsstyrke i Irak.«

I denne formulering ligger der også, at der ikke har været noget klart mandat tidligere, hverken for besættelsen, krigen og heller ikke for tiden efterfølgende. Det er der nu i resolution 1511. Der er et klart mandat.

Så jeg synes egentlig, at dette forslag til vedtagelse er et kæmpe skridt i den rigtige retning og i øvrigt en stor indrømmelse fra regeringen til oppositionen.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Enhver vælger jo, hvor naiv man vil være, og det må hr. Jeppe Kofod og Socialdemokratiet selvfølgelig også have lov til at vælge.

Jeg vil bare sige, at for mit vedkommende synes jeg, det er meget naivt at sige, at det repræsenterer et fantastisk skridt fremad, fordi der står, at der nu er et klart mandat, og det var der ikke tidligere, hvorefter regeringen går op og siger, at der har været et klart mandat hele tiden, og statsministeren nikker.

Det er naivt, når man siger: Nu har vi virkelig flyttet hegnspele, fordi vi har fået igennem, at det i modsætning til sidst skal være i overensstemmelse med folkeretten, når vi sender militær ud. Så regeringen går op og siger – og om et øjeblik vil statsministeren nikke igen: Jamen det var der sådan set også, da vi sendte dem ud; det var i overensstemmelse med folkeretten.

Dette forslag til vedtagelse betyder absolut ingenting, ud over at Socialdemokratiet og De Radikale er kommet tilbage i folden. Det er præcis ligesom med Irakhøringen. Man er kommet tilbage i folden, og så må spørgsmålet stilles mere politisk: Hvorfor er man det? Hvorfor har Socialdemokratiet og De Radikale kapituleret?

Min analyse, og den kan hr. Jeppe Kofod jo argumentere imod, er, at det er, fordi man ved, at man skal i regering igen, og der vil man gøre det samme, som man tidligere har gjort, nemlig bryde folkeretten og rette sig efter, hvad USA siger, ligesom da man bombede Sudan. Eller vil hr. Jeppe Kofod komme herop og beklage, at

den socialdemokratisk-radikale regering tidligere støttede det aggressive angreb på Sudan?

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Jann Sjørnsen for en kort bemærkning, og efter ham er det hr. Villy Søvnald, og så er det hr. Jeppe Kofod for at svare.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg vil godt understrege over for hr. Jeppe Kofod, at jeg ikke har sagt, at det her forslag til vedtagelse er indholdsløst, det er det ikke.

Men det er fuldstændig meningsløst efter den debat, vi har haft indtil nu, og med de tilkendegivelser, vi har fået fra statsministeren og udenrigsministeren og fra hr. Troels Lund Poulsen fra Venstre, at Socialdemokraterne tilslutter sig det her forslag til vedtagelse – specielt dette, at man nu lige pludselig skal til at lægge afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militære indsatser finder sted i overensstemmelse med folkeretten, når vi ved fra hr. Troels Lund Poulsen, at den sætning også indbefatter det, Folketinget tog stilling til i marts måned, nemlig at gå i krig mod Irak, på trods af, som hr. Jeppe Kofod selv sagde, at det var en knægtelse af folkeretten. Der var ikke noget FN-mandat eller alle de andre gode og rigtige ting, hr. Jeppe Kofod har sagt.

Kl. 11.40

Hr. Jeppe Kofod må forstå, at det virker helt absurd. Han kan godt prøve at bortforklare det med, at det er en kæmpe indrømmelse fra regeringens side, men det er vist kun hr. Jeppe Kofod, der i denne debat kan se, at den indrømmelse er givet.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hvis nogen er i tvivl om, hvad konsekvensen af den her vedtagelse er, så behøver man kun at se ned på statsministeren. For første gang i rigtig mange dage ser statsministeren glad ud. Og det er jo et tegn på, at sjældent har nogen givet så stor en foræring i en situation, der er ubekvem for alle andre statsledere.

I Danmark havde man partier, Socialdemokratiet, De Radikale, som var imod krigen, som i dag har lavet en stærk argumentation imod det folkeretlige brud, der skete i sin tid, og så ender det med, at man laver en vedtagelse, der er så bred, at man skal have meget vide bukser, for at de ikke revner. Jeg er ikke sikker på, at hr. Kofod

har så vide bukser, men det kan vi jo afgøre senere.

Det her er efter min opfattelse den fuldstændige kapitulation. Statsministeren vil formentlig gå op til sidst i debatten i dag og bekræfte, at regeringen anser, at de holdt sig helt inden for folkeretten, og derfor giver den her vedtagelse ikke nogen som helst problemer i forhold til at agere igen, som statsministeren gjorde sidst, han sendte Danmark i krig. Derfor ser han så glad ud.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg synes, det er interessant med både SF, Enhedslisten og Kristendemokraterne, der nu begynder at så tvivl om, at vi skal basere vores udenrigspolitik og vores beslutning om militær deltagelse på folkeretten.

Der står jo ikke i pinden, at det, der skete tilbage i marts måned i år, var berettiget. Det står der faktisk ikke. Og jeg vil gerne bede både hr. Søren Søndergaard, hr. Villy Søvnald og hr. Jann Sjursen komme herop og fortælle, hvor der står i pind to, at den beslutning, der blev truffet i marts måned, var i overensstemmelse med folkeretten. Det står der bare ikke. Tværtimod står der, at vi lægger afgørende vægt på, at militære indsatser skal finde sted i overensstemmelse med folkeretten.

Jeg vil også gerne høre, og det kan godt være, at det bare er mig, men hvor mange uafhængige folkeretsekspertes er enige med regeringen i, at det, der foregik i marts måned, var i overensstemmelse med folkeretten? Vi hørte hr. Søren Søndergaard citere Richard Perle, som var leder af den tænketank, som man brugte i Pentagon i forbindelse med Irakkrigen, som sagde, at det ikke var i overensstemmelse med folkeretten. Det er en generel opfattelse. Det kan godt være, at der er en dansk regering, der tænker noget andet, fordi det lyder smart, at det er i overensstemmelse med folkeretten, men det var det jo ikke.

Jeg synes egentlig, at hvis både SF, Enhedslisten og Kristendemokraterne vil gøre en forskel her, er det vigtigt, at man støtter det her forslag, for så har man noget at binde regeringen op på. Jeg vil også gerne spørge de tre partier, om de vil stemme imod det her forslag til vedtagelse. Er det sådan, at de vil stemme imod, at vi skal basere vores militære deltagelse på folkeretten? Der ligger jo ikke i det, at det er regeringens og

Venstres tolkning af folkeretten. Der står *folkeretten*.

Så jeg synes egentlig, det er ærgerligt, at vi får en debat, hvor vi måske kunne få den her indrømmelse fra regeringen, og så vælger en del af oppositionen blot at sige, at det er ligegyldigt, at der står noget med folkeretten. Det er ikke ligegyldigt. Det er vigtigt, at Folketinget vedtager det her, og det er vigtigt, at man stemmer for, og jeg håber også, at de tre partier stemmer for det her forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Jeg er helt enig med hr. Jeppe Kofod i, at det gælder om at gøre en forskel også i politik, og det gælder om, at de holdninger, man giver udtryk for, faktisk også bliver efterfulgt af handling. Og derfor hjælper det jo ikke ret meget, at hr. Jeppe Kofod står og siger alle de rigtige ting i sin ordførertale, for det gjorde han set med Kristendemokraternes øjne, og så efterfølgende tilslutter sig et forslag til vedtagelse, som dækker over det brud på folkeretten, som beslutningen i Folketinget her i marts måned var.

Derfor burde hr. Jeppe Kofod og Socialdemokraterne have formuleret et andet forslag, som bl.a. gav udtryk for det klare standpunkt, at det danske bidrag til krigen mod Irak var uden et klart FN-mandat. Jeg vil godt give både Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre mulighed for at tilslutte sig et forslag til vedtagelse ved på Kristendemokraternes vegne at fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer, at krigen mod Irak skete uden et klart FN-mandat.

Folketinget konstaterer endvidere, at man efterfølgende har kunnet sætte spørgsmålstegn ved de oplysninger, der indgik i den offentlige debat forud for krigen, og som indgik i grundlaget for Folketingets stillingtagen til de militære aktioner.

Folketinget noterer dog med tilfredshed, at der nu foreligger et klart FN-mandat for den multinationale sikringsstyrke i Irak og dermed et solidt grundlag for de danske styrkers bidrag til stabiliseringen og genopbygningen af Irak.« (Forslag til vedtagelse nr. 27).

Jeg håber, at Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre vil besinde sig og støtte dette forslag til vedtagelse.

Første næstformand (Svend Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*se foran*). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingerne.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil gøre det endnu mere enkelt for hr. Jeppe Kofod. Jeg vil bare foreslå, at vi laver en tilføjelse til denne her – som man selvfølgelig har brugt meget tid på omhyggeligt at få formuleretovre i Udenrigsministeriet eller i Statsministeriet – en enkel lille tilføjelse, som imødekommer det, hr. Jeppe Kofod siger heroppefra. I andet afsnit står der:

»Folketinget lægger afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militære indsatser finder sted i overensstemmelse med folkeretten«.

Og så tilføjer vi simpelt hen: – modsat Danmarks deltagelse i krigen mod Irak i marts 2003.

Det er en ganske lille tilføjelse fuldstændig i overensstemmelse med alt, hvad hr. Jeppe Kofod har sagt heroppefra, og i overensstemmelse med, hvordan han siger, det her skal forstås.

Så derfor er det enkle spørgsmål: Kan hr. Jeppe Kofod og Socialdemokratiet tilslutte sig en sådan tilføjelse?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er for at gøre livet endnu lettere for hr. Jeppe Kofod, og man kan jo godt have en fornemmelse af, at det kan være nødvendigt. Der er også en anden variant.

Nu er der Kristendemokraternes tilbud, der er hr. Søren Søndergaards tilbud, og jeg vil godt komme med et tredje, nemlig en udvidelse af indledningen:

»Folketinget konstaterer, at der med FN's Sikkerhedsråds resolution 1511 (2003) foreligger et klart FN-mandat for den multinationale sikringsstyrke i Irak«, men at angrebet på Irak ikke var i overensstemmelse med folkeretten.

Nu har hr. Jeppe Kofod tre valgmuligheder, der alle tre sikrer, at hr. Kofods principielle synspunkt, nemlig at det, der skete, var et brud på folkeretten, bliver gentaget i forskellig form. Det er jo meget in for tiden også i statsministerens parti at have valgmuligheder og frit valg og så-

dan noget, og derfor synes jeg egentlig, hr. Jeppe Kofod står med den unikke chance, at han nu på tre måder kan få udtrykt det synspunkt, han har haft lidt svært ved at få udtrykt skriftligt i forslaget til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg takker for de mange tilbud, men jeg må sige til hr. Villy Søvnald, hr. Søren Søndergaard og hr. Jann Sjørnsen, at jeg ikke synes, de tilbud gør livet nemmere. Det begynder jo at blive vanskeligt at tage stilling til, hvilket tilbud man skal tage imod her.

Jeg vil så bare sige, at vi stadig væk har den opfattelse, som der også står i andet afsnit, at dansk deltagelse i militære indsatser skal finde sted i overensstemmelse med folkeretten.

Forespørgslen, som SF og Enhedslisten har stillet, handler jo altså om Irakerfaringerne, og der kan man jo rolig sige, at erfaringen jo var, at det ikke var i overensstemmelse med folkeretten efter vores opfattelse og efter det store flertal af landes opfattelse, og på baggrund af de erfaringer vil jeg bare sige, at så er det meget, meget vigtigt at slå fast, at fremtidige militære indsatser rundt omkring i verden, hvor Danmark deltager, skal finde sted i overensstemmelse med folkeretten. Det er meget, meget vigtigt for Socialdemokratiet at få slået det fast, fordi det ikke var i overensstemmelse med folkeretten, det, der foregik i marts måned, da man besluttede at deltage i krigen.

Forespørgslen handler altså om erfaringerne på baggrund af krigsbeslutningen. Om man kan drage nogle erfaringer? Ja. Og hvad er erfaring nummer et? Det er, som der står i andet afsnit, at fremtidige beslutninger skal være i overensstemmelse med folkeretten. Hvorfor tror man, det optræder i en vedtagelse i Folketinget? Det er netop, fordi det er vigtigt at få slået det her princip fast, fordi det blev brudt tilbage i marts måned.

Så jeg håber stadig væk, og jeg beder inderligt til og giver de tre partier et godt tilbud – også for at gøre livet nemmere – om at stemme for den her vedtagelse. Det synes jeg ville være stort, og så ville vi komme et stort skridt fremad.

Kl. 11.50

Første næstformand (Svend Auken):

Så går vi videre i ordførrækken.

Søren Krarup (DF):

Baggrunden for denne forespørgsel er der jo ingen, der er i tvivl om. Baggrunden er naturligvis, at venstrefløjen, SF og Enhedslisten, vil piske propagandens vande i håb om at kunne genere regeringen og høste frugterne af den kampagne imod Danmarks deltagelse i Irakkrigen, som forskellige blade med forskellige motiver har sat i værk, og som alle søger at stemple regeringens beslutning som løgnagtig og forkert. Ingen behøver at undre sig, de letbenede argumenter og de forgrovede påstande vil føre ordet. Der tales i dag ikke i men *ud* af huset.

Lad mig i forespørgselsens anledning slå to ting fast:

For det første er det regeringen, der fører Danmarks udenrigspolitik, herunder krigsdeltagelse. I henhold til grundlovens § 19, stk. 2, skal Folketinget godkende regeringens beslutning, men det er regeringen, ikke Folketinget, der handler.

For det andet støttede Dansk Folkeparti regeringens beslutning om at deltage i krigen i Irak sammen med USA og Storbritannien, og vi er i dag lige helhjertede i vores støtte. Denne krig var nødvendig, og det var den, fordi verden siden den 11. september 2001 er blevet en anden.

Lad mig til forklaring heraf benytte mig af en historisk parallel i anledning af de højtlydende klager over, at Danmark ikke ventede på FN, men fulgte USA og Storbritannien. I mellemkrigstiden hed det ikke FN, det hed Folkenes Forbund. I mellemkrigstiden skulle Folkenes Forbund udrette det samme som FN i dag: sikre folkeretten og beskytte freden, og som bekendt var Danmark under den radikale udenrigsminister P. Munch en svoren tilhænger af Folkenes Forbund. Men i denne mellemkrigstid dukkede totalitære ideologier og regimer op, som hverken agtede folkeretten eller freden, og da ingen stat havde mod og styrke til at trodse Hitler og Stalin, brød først Folkenes Forbund sammen og siden freden, og det hele resulterede som bekendt i anden verdenskrig. Havde der dengang været et USA som i dag, så havde Hitler kunnet være standset og anden verdenskrig formentlig undgået. Men der var kun svage og nølende vestlige lande, der talte og talte og vedtog og vedtog, men som veg tilbage fra at handle.

Det er parallellen til nutiden, og er der dem, der vil indvende, at i dag er der ingen Hitler og Stalin, så er svaret: Jo, det er netop det, der er. Den 11. september 2001 dokumenterede, at en totalitær og terroristisk islamisme har erklæret

krig imod Vesten og især imod det største land i Vesten, og at vi for så vidt er i en krigssituation i dag.

Jeg vil her blot nævne Samuel Huntingtons bog fra 1996, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, der på profetisk måde fortæller, hvad vi nu oplever, og sige, at USA efter terrorangrebet mod World Trade Center i udpræget grad føler sig i krig, og at Irakkrigen for så vidt var et amerikansk selvforsvar, og ikke blot et amerikansk, men i sidste instans et vestligt forsvar mod en islamisk terrorisme, der truer hele Vesten, også Danmark.

I netop et historisk perspektiv er der ingen tvivl om, hvad vi står over for. I den sammenhæng havde den engelske premierminister, Blair, ganske ret, da han sagde, at selv om man ikke fandt de masseødelæggelsesvåben i Irak, som man havde talt om, så ville historien tilgive den alliance, der havde mod og beslutsomhed til at svare på den terrorisme og trussel, der *skulle* svares på.

Vi siger: Det er Vestens lykke, at der findes en stormagt, som både ville og kunne. Det er videre vores historiske og moralske pligt at støtte USA og Storbritanniens kamp, civilisationernes sammenstød, og hvis vi i denne situation ikke skulle støtte de vestlige lande imod den nye og dog meget gamle totalitarisme, der dukker op over synsranden, hvad i alverden skulle vi så? Jo, svarer de, der i dag stiller deres forespørgsel: Vi skulle have haft FN's sanktion, og vi skulle overholde folkeretten.

Kl. 11.55

Men hvem er det, der sætter folkeretten ud af kraft? Hvem er det, der i dagens usikre verden tilsidesætter ethvert hensyn til lov og ret for at benytte sagesløse civile til at udkæmpe sin jihad, sin hellige krig? Nej, alle sådanne påstande er ikke andet end tom formalisme, der i realiteten er ensbetydende med kapitulation over for den totalitære terrorisme. Eller i det historiske perspektiv: Det er en gentagelse af katastrofekursen fra Folkenes Forbund.

Vi har god samvittighed, vi har intet at fortryde. Vi handlede rigtigt, da vi støttede regeringens beslutning om at støtte USA og Storbritannien, og vi bakker fortsat op bag denne beslutning.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er jo en kendt sag, at hadet kan gøre så blind, at man helt mister den analytiske evne.

Og det var vel det, der skete for hr. Søren Krarup lige nu.

Jeg forstod på hr. Søren Krarups tale, at Irak-krigen skulle være et selvforsvar mod islamisk terrorisme. Jeg tror godt, jeg vil have hr. Søren Krarup til at uddybe, hvad Irak var for et samfund. Var det efter hr. Søren Krarups opfattelse under Saddam Hussein et islamisk samfund præget af islamisk fundamentalisme? For så er der noget, jeg helt har misforstået. Og så vil jeg gerne belæres om det, for jeg troede egentlig, det var et verdsligt styre – det var slemt nok, det er slet ikke det – men mener hr. Søren Krarup virkelig, at det var et islamisk, religiøst dirigeret samfund? Det er det ene spørgsmål, jeg har.

Det andet spørgsmål: Synes hr. Søren Krarup så, at aktionen er lykkedes på den måde, at terrortruslen er blevet mindre siden marts måned, hvor hr. Søren Krarup jo har været med til at føre korskampen videre? Er det lykkedes?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt have hr. Søren Krarup til at fortælle os lidt om kvindernes situation i Irak, efter at de jo angiveligt er blevet befriet fra det her islamiske styre.

Kan hr. Søren Krarup bekræfte, at i store dele af Irak er det sådan, at pigebørn er holdt op med at gå i skole, fordi de ikke kan gå uden for døren uden at være i følge med en mand, fordi de bliver overfaldet af lige præcis reaktionære islamiske fundamentalister, som nu har fået frit spil efter den såkaldte befrielse? Kan hr. Søren Krarup bekræfte det?

Kan hr. Søren Krarup i øvrigt også bekræfte, at der er en islamisk vækkelse i gang i Irak, som ikke var til stede før? Kan hr. Søren Krarup bekræfte det?

Jeg vil så bare til sidst spørge hr. Søren Krarup: Med den stærke tale, som hr. Søren Krarup havde, klare synspunkter, hvordan kan hr. Søren Krarup så skrive under på, at det er afgørende vigtigt, at militære indsatser sker i overensstemmelse med folkeretten, når hr. Søren Krarup gav en række eksempler på situationer, hvor det var helt nødvendigt at overtræde folkeretten af hensyn til at gøre det, der var nødvendigt og rigtigt?

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Søren Krarup for at svare, og når han har svaret, så bryder vi.

(Kort bemærkning).

Søren Krarup (DF):

Det, vi står over for i nutiden, er som bekendt en islamisme, der er aggressiv og terroristisk over for Vesten, og Irak er i den forbindelse et led af islamismen.

Jeg står her med et ritzautelegram fra den 16. november, hvor der står, at The Weekly Standard, et amerikansk nyhedsmagasin, beretter om forbindelsen, der var imellem bin Laden og Saddam Hussein, og det er jo indlysende for enhver, at den støtte, som Saddam Hussein nu også modtager fra den islamiske verden, hænger sammen med, at der netop er en sammenhæng mellem det, jeg kalder den terroristiske islamisme, og islam.

Det synes jeg overhovedet ikke der er grund til at spilde tid på. Man kan jo blot spørge hr. Villy Søvnald, om han f.eks. ved, hvordan muslimer verden over reagerede på terrorangrebet den 11. september, og hvordan man altså også nu fra de samme kredse reagerer på krigen i Irak.

Kl. 12.00

Så spørger hr. Villy Søvnald videre om terrortruslen. Terrortruslen er blevet mindre, fordi den vestlige verden har vist sig at kunne reagere på den terrorisme, der truer os.

Det er klart, at nedkæmpelsen af terrorismen ikke er noget, der sker i en håndvending, det sker formentlig aldrig fuldstændigt, men det, at den vestlige verden har vist, at man har styrke til at svare igen, at den forsvarskrig, man nu udkæmper, er man også i stand til at kæmpe, det er for os en stor fordel, og det er på længere sigt en stor sikkerhed for os.

Så stiller hr. Søren Søndergaard en række spørgsmål om kvinderne i Irak. Jeg må indrømme, at det er et emne, jeg måske ikke har beskæftiget mig allermest med, men jeg talte dog forleden med en iraker, der sagde, at forholdene er blevet meget, meget bedre. Han havde et kontor i Bagdad og sad på mit kontor og sagde: Situationen er blevet meget, meget bedre, end den var, og det er kun i journalisternes fremstilling, at det er så forfærdeligt. Der er bestemte steder i Irak, hvor situationen er kaotisk, men de allerfleste steder er der faktisk et ualmindelig godt forhold mellem amerikanerne – besættelsesstyrkerne, som de bliver kaldt – og irakerne.

Så vil jeg lige sige til allersidst – jeg kan ikke rigtig nå det der med islamisk vækkelse – til hr. Søren Søndergaard, der spørger: Hvad med folkeretten? Det er fuldstændig rigtigt, at jeg siger,

at der kan være situationer, hvor man for folkerettens skyld må handle imod folkeretten. Der anførte jeg en eventuel handling mod Hitler i 1930'erne. Det havde været et forsvar for den folkeret, Hitler brød. Og på samme måde er et opgør med den terrorisme, som er et bevidst brud på folkeretten, til syvende og sidst et forsvar for folkeretten. Det skulle dog ikke være vanskeligt at finde ud af. Jeg tror, at selv hr. Svend Auken med hans berømte analytiske evner ville kunne finde ud af det.

Første næstformand (Svend Auken):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00 med fru Gitte Seeberg som ordfører.

Mødet hævet kl. 12.02

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptages

Gitte Seeberg (KF):

For Det Konservative Folkeparti har det været klart, at betingelserne for at deltage i krigen mod Irak var opfyldt. Vi deler ikke den tvivl, som en del af Folketingets partier her tidligere på dagen har givet udtryk for. Det fremgår bl.a. af det juridiske notat, som Udenrigsministeriet udarbejdede i marts måned, og det stod i øvrigt også klart, da Folketinget i 1998 i bred enighed vedtog på daværende tidspunkt at give regeringen bemyndigelse til at deltage i et angreb mod Irak.

Irak har siden Golfkrigen blæst højt og flot på det store antal resolutioner, der er vedtaget i FN's Sikkerhedsråd. I november sidste år vedtog Sikkerhedsrådet enstemmigt resolution 1441, som vi jo tidligere har haft lejlighed til at diskutere her i Folketinget.

1441 var en præcisering og en konkretisering af tidligere resolutioner. Kravene til Irak var som bekendt, at Irak omgående og uden betingelser skulle samarbejde med FN's våbeninspektører. Man kan selvfølgelig have forskellige synspunkter om, hvornår nok er nok. Men samarbejdet uden betingelser viste sig imidlertid endnu en gang at være forgæves. Styret i Bagdad samarbejdede ikke som forudsat i resolution 1441. Såle-

des fremlagde man ikke beviser for, at giftgasser, herunder anthrax, og andre masseødelæggelsesvåben, rent faktisk var destrueret; våben, som Saddamstyret ved tidligere lejligheder havde beviset at være villig til at bruge, bl.a. i forhold til det kurdiske mindretal i Irak – noget, der i øvrigt kostede i størrelsesordenen en kvart million mennesker livet.

Betingelserne for intervention var således til stede, da vi i Danmark besluttede at deltage i krigen mod Saddam og Irak. Bemyndigelsen til at gennemtvinge Sikkerhedsrådets krav var allerede til stede ved resolution 678, som var den, Folketinget benyttede sig af i 1998.

Saddamstyrets manglende samarbejde og manglende vilje til at dokumentere destruktion af masseødelæggelsesvåben måtte føre til en afvæbning af styret, sådan som det også er sket. Denne beslutning mener vi i Det Konservative Folkeparti fortsat var den rigtige. Det ville naturligvis have været ønskværdigt, som udenrigsministeren også var inde på, om der havde været en ny og måske mere klar resolution, så dette spørgsmål ikke havde været til diskussion. Men det stod jo klart i starten af året, at der ikke ville komme en ny resolution.

Når jeg siger, at det ville være ønskværdigt på den hjemlige bane, så skyldes det jo, at det selvfølgelig havde været bedst, om der havde stået et bredt flertal i Folketinget bag beslutningen, sådan som vi kan glæde os over det vil ske i morgen, når Folketinget beslutter sig for at forlænge dansk tilstedeværelse i Irak.

Folketinget har i øvrigt tidligere, som statsministeren også påpegede, besluttet at sende soldater ud, i øvrigt uden forudgående sanktionering i FN's Sikkerhedsråd. Det skete, da vi sendte soldater af sted til Kosovo.

Men alt det her betyder jo ikke, at vi ikke i fremtiden skal kunne diskutere folkeretten også set i lyset af den verden, vi i dag befinder os i. Verden er i forandring, og det er trusselbilledet også. Ved nogle lejligheder har det været oplagt for FN at gribe ind, men det er af forskellige årsager ikke sket. Jeg synes derfor bestemt, det vil være interessant at diskutere, om der i fremtiden skal opstilles andre og nye betingelser for, hvornår man kan intervenere, sådan som også Kofi Annan har været inde på, hvis man kan forudse en humanitær katastrofe under opsejling, eller hvis et land f.eks. vedvarende overtræder menneskerettigheder.

For jeg tror, at på trods af uenighederne kan Folketinget her være enige om en ting. Vi er mu-

ligvis uenige om, hvorvidt vi skulle være gået med i krigen, men vi kan næppe være uenige om, at verden kun er blevet et bedre sted at leve i, efter at Saddam Hussein er blevet sat fra bestillingen. Ikke mindst den irakiske befolkning kan glæde sig over efter næsten 30 års undertrykkelse, at der nu ser ud til at komme bedre tider.

Kl. 13.05

Iraksagen har givet nogle skår i samarbejdet i FN, men de skal nok heles, og de er ved at blive det. Verdenssamfundet må stå sammen og vise irakerne, at vi er på Iraks side. Det er derfor også godt, at FN's sikkerhedsresolution 1511 nu giver et klart FN-mandat til den multinationale sikringsstyrke.

Vi vil med stor interesse deltage i den efterfølgende debat om humanitær intervention, når Dansk Institut for Internationale Studier får belyst dette emne nærmere, sådan som der er lagt op til i vedtagelsen. Jeg synes også, at jeg vil rose Det Radikale Venstre for at bringe dette tema op i debatten og i øvrigt have en konstruktiv tilgang til en diskussion af dette meget væsentlige emne.

Det Konservative Folkeparti kan selvsagt støtte forslaget til vedtagelse, som vi er medforslagsstillere på.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg skal blot sige, at jeg er fuldstændig enig med De Konservatives ordfører i, at det er vigtigt, at grundlaget er i orden, når man iværksætter militære aktioner. Sådan måtte jeg forstå indlægget fra ordføreren. Men på et tidspunkt sagde fru Gitte Seeberg, at man selvfølgelig kan have forskellige synspunkter om, hvornår nok er nok.

Jeg vil gerne stille et spørgsmål, som jeg har spurgt udenrigsministeren om, men ikke fået noget svar på, om resolution 1441, som et enigt Sikkerhedsråd står bag, fra november sidste år. Et stort flertal af de lande, som stemte for den resolution, lagde afgørende vægt på, at der ikke var nogen automatisk beføjelse til magtanvendelse i resolutionen. Jeg vil bare høre, når nu det er et enigt Sikkerhedsråd, når nu Sikkerhedsrådet har vedtaget sådan en resolution, er det så ikke også Sikkerhedsrådet, der skal afgøre, hvornår nok er nok, eller er det sådan, at få lande har det privilegium at afgøre, at nok er nok?

Det, der jo er problemet, er, at hvis det kun er få lande, der afgør det, så er det ikke forankret i folkeretten, og så er der altså ikke noget FN-

mandat bag. Jeg skal bare høre, om fru Gitte Seeberg kan bekræfte, at der var et stort antal lande, der specifikt udtrykte, at resolution 1441 ikke var automatik til magtanvendelse.

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Det er rigtigt nok, at vi har forskellige synspunkter i sagen, og det er jo også fremgået klart af debatten. Jeg må sige, at Det Konservative Folkeparti er enig, heldigvis, med regeringen i, at på det tidspunkt, hvor vi fra dansk side havde truffet beslutningen, var det nok, og da var tidspunktet efter vores opfattelse kommet til at træffe beslutningen. Som jeg også sagde i mit ordførerindlæg, er den beslutning juridisk forankret i FN, og det er det, der har været det afgørende for os.

Jeg mener faktisk, at det var rigtigt at gøre det på det tidspunkt. Jeg tror ikke – og der deler jeg de synspunkter, Venstres ordfører var fremme med før – at det havde forandret noget at vente 1, 2 eller 3 måneder. Jeg tror, at det havde trukket tiden ud, og jeg tror ikke, at der var kommet noget ud af det.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil bare bede fru Gitte Seeberg bekræfte, at den tekst, der er fremlagt her til vedtagelse, overhovedet intet ændrer i regeringens politik, hverken hvad angår fremtiden, eller hvad angår fortiden. Det er simpelt hen bare en konstatering af, hvordan regeringen mener tingene har været, hvordan de skal være, og hvordan de vil være fremover.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil bare spørge endnu en gang og så kun holde mig til det spørgsmål: Er det ikke rigtigt, at et stort flertal af lande i FN's Sikkerhedsråd i forbindelse med vedtagelsen af 1441 fra november sidste år klart lagde til grund, at der ikke var en automatik i forhold til magtanvendelse på baggrund af 1441? Er fru Gitte Seeberg bekendt med, at et stort flertal af landene i FN's Sikkerhedsråd havde den holdning, og at ingen mod-sagde den? Tværtimod er der forskellige forlydender om, at de fem permanente medlemmer bekræftede, at sådan forholdt det sig. Jeg vil bare høre, om fru Gitte Seeberg kan bekræfte det her.

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Først vil jeg sige til hr. Søren Søndergaard: Det er da rigtigt, der er da ikke noget, der lægger op til, at der skal være nogen afgørende ændringer. Det er da vældig positivt, at vi lægger op til at tage en diskussion om, om det i virkeligheden ikke er rimeligt en gang imellem at gribe ind under andre vilkår, f.eks. hvis menneskerettigheder bliver trådt under fode, hvis folk lever under forfærdelige forhold. Der synes jeg, at det er meget relevant, at vi tager den diskussion. Så på den måde er der noget nyt, noget positivt, noget konstruktivt, som jeg synes vi kan bruge tid på at debattere i fremtiden.

Kl. 13.10

Jeg vil sige, at resten af det, der står i vedtagelsen, jo er indlysende, og egentlig burde hr. Søren Søndergaard og Enhedslisten også kunne støtte.

For så vidt angår spørgsmålet fra hr. Jeppe Kofod, så fremgik det af 1441, at man ikke taler om en ny beslutning, men man taler om, at sagen skal overvejes i rådet, før der skrives til handling. Det må sådan set være svar på det spørgsmål.

Jeg vil under alle omstændigheder sige, at den vurdering, vi i Det Konservative Folkeparti baserer os på, er den vurdering, som Udenrigsministeriets juridiske kontor har foretaget.

Der kan være mange forskellige vurderinger, det har vi jo også hørt, og det må man jo konstatere: Der kan være mange folkeretlige vurderinger af det. Men jeg mener, at vi sådan set gør det samme, som Socialdemokratiet også gjorde, da Socialdemokratiet sad i regering, bl.a. i 1998, da der blev truffet beslutning sidste gang i Folketinget om en tilsvarende sag. Da henholdt man sig til det juridiske notat, man havde fået fra Udenrigsministeriet. Det er sådan set også det, vi gør denne gang.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg skal bare gentage mit spørgsmål, for fru Gitte Seeberg svarede ikke på det før. Resolution 1441, som fru Gitte Seeberg også nævnte i ordførertalen, var grundlaget for aktionen mod Saddam Hussein. Den blev vedtaget i november sidste år, og et stort flertal af de medlemmer, der var i FN's Sikkerhedsråd, udtrykte klart, at det her altså ikke var en beføjelse, en bemyndigelse, til automatisk magtanvendelse.

Den forståelse gav de fem permanente medlemmer også udtryk for i Sikkerhedsrådet. Hvorfor kunne man ellers få en enstemmig vedtagelse igennem i Sikkerhedsrådet med lande som Syrien, der stemte for?

Jeg vil bare høre, om fru Gitte Seeberg ikke kan bekræfte, at sådan forholdt det sig. Der var et stort flertal i FN's Sikkerhedsråd, som forudsatte, at der skulle være en beslutning i FN's Sikkerhedsråd, før man eventuelt kunne skride til militær magtanvendelse i Irak.

(Kort bemærkning).

Gitte Seeberg (KF):

Jeg ved ikke, om jeg behøver at bekræfte noget, for jeg vil sådan set bare henvise til det, jeg allerede har sagt. Hvis jeg er kommet til at sige, at det var 1441, som var selve grundlaget, så har jeg måske sagt for meget. Men 1441 henviser jo til de tidligere resolutioner, som danner grundlaget for lovligheden af beslutningen, og det er det, der er kernen i det. Det kan være, jeg har sagt det forkert i min ordførertale, og hvis det er tilfældet, beklager jeg selvfølgelig, men det er jo det, der er essensen af det. Det, der er besluttet i 1441, er jo, at man skulle overveje at tage sagen op og diskutere den i Sikkerhedsrådet igen, og det må man jo sige man faktisk også har gjort mange gange efterfølgende.

Så jeg må sige, at der kan være forskellige fortolkninger, og det har jo også vist sig efterfølgende. Landene ser også forskelligt på det her. Men jeg må fastholde, at som vi ser det, så er grundlaget lovligt, og grundlaget er at finde i tidligere resolutioner, og det er bare det, der bliver bekræftet i den resolution sidste år fra november måned, den omtalte resolution 1441.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Så er det hr. Morten Helveg Petersen som ordfører.

Morten Helveg Petersen (RV):

Det Radikale Venstre kunne ikke støtte den oprindelige militære intervention i Irak. For det første ville det have været rigtigt at give våbeninspektionen en kort tidsfrist til at udføre sit arbejde, som både Hans Blix og FN's generalsekretær Kofi Annan appellerede om. Vi finder ikke, at alle muligheder var udtømte på det tidspunkt.

For det andet var Danmarks udenrigspolitiske placering ud fra en samlet vurdering forkert i forbindelse med Irakaktionen. Danmark har en

klar interesse i at have både et atlantisk og et europæisk fundament i vores udenrigspolitik.

For det tredje finder vi ikke, at det folkeretlige grundlag var i orden på det tidspunkt. Som det også er fremgået af debatten i dag, er vi kritiske over for regeringens udlægning af den diskussion.

Kl. 13.15

Det Radikale Venstre fastholder, at militære interventioner i lande uden disses samtykke og uden FN-mandat ikke er i overensstemmelse med FN-pagten og dermed ikke legale. Det princip er helt afgørende for en international retsorden. Men vi anerkender også, at der kan være tilfælde, hvor Sikkerhedsrådet trods et flertal er usagligt blokeret af et veto, og hvor aktioner uden om FN kan være i overensstemmelse med principperne i FN-pagten og dermed legitime. Det er klart, at meget vil afhænge af en nærmere diskussion og vurdering af, hvad der ligger i ordet usaglig.

Det Radikale Venstre har lavet et udspil om styrkelse af FN, og herunder har vi forsøgt at byde på kriterier for intervention, vel vidende at det er en meget, meget vanskelig opgave.

Vi må ikke være blinde for, at åbningen selv af snævre undtagelser fra den strikte folkeret indebærer en fare for misbrug. Det går for vidt her i min ordførertale at remse alle kriterier op, men blandt kriterierne finder vi, at der må være tale om overhængende krænkelse af menneskerettigheder, at alle muligheder for ikkemilitære løsninger skal være udtømte, samt at der bør være et flertal i FN's Sikkerhedsråd, der bakker op. Lad mig understrege, at det ikke var tilfældet i forbindelse med den oprindelige militære intervention i Irak.

De kriterier, som vi har spillet ud med for vores vedkommende, er tænkt som et bidrag til den svære debat, og jeg skal kvittere for de pæne ord, der er blevet sagt tidligere i dag om dem. Jeg skal særlig kvittere for udenrigsministerens bemærkninger, når han siger, at FN's generalsekretær og Det Radikale Venstre har budt på disse ting, det er fornemt selskab, det vil vi gerne kvittere for.

Jeg vil også gerne tillade mig at citere redaktør Ejvind Larsen, der i dagbladet Information den 7. november skriver, at »den diskussion er eneste mulighed for, at den forfærdende og fortvivlende Iraktragedie overhovedet kan føre til noget godt«.

Regeringen og udenrigsministeren i særdeleshed ynder at tale varmt om FN. Vi finder, at i

handling går det ofte stik modsat: ulandsbistanden beskæres, og i det her tilfælde har man været med i en militær intervention uden mandat. Men når Danmark nu har udsigt til og arbejder for en plads i FN's Sikkerhedsråd, må regeringen byde på, hvad den vil med den plads, herunder byde ind i diskussionen om kriterier for militær intervention. Det finder vi at regeringen også skylder som part i koalitionen bag Irakkrigen, og det er også en af grundene til, at vi er glade for den vedtagelse, der ligger på bordet her i dag.

Lad mig fremhæve den tredje pind, som ikke har været belyst så nøje i debatten hidtil, nemlig at Folketinget opfordrer regeringen til at anmode DIIS om at udbygge rapporten om humanitær intervention i lyset af senere erfaringer. Den belysning ser vi frem til, ud over at vi selvsagt er glade for, at FN's Sikkerhedsråd har fundet sammen i resolution nr. 1511.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil spørge den radikale ordfører, hr. Morten Helveg Petersen, om, hvordan pind nummer to skal forstås. Jeg forstod på hr. Morten Helveg Petersens indlæg, at Det Radikale Venstre tog afstand fra den måde, folkeretten var blevet bøjet på i marts måned, da Danmark gik i krig sammen med Bush og Blair.

Hvad ligger der i denne pind, som forhindrer regeringen i at gøre det endnu en gang, for regeringens og flertallets tolkning – Dansk Folkeparti støtter også den tolkning – er, at det kan man gøre igen med denne her? Jeg er sikker på, at hr. Morten Helveg Petersen har den stik modsatte tolkning, nemlig at det kan man ikke gøre igen. Problemet for hr. Morten Helveg Petersen er bare, at flertallet ikke er hr. Morten Helveg Petersen, men regeringen og Dansk Folkeparti.

Derfor vil jeg spørge: Hvorfor har De Radikale ikke sørget for at få en pind ind, der klart præciserede, at det, der skete i marts måned, var et brud på folkeretten og ikke må gentage sig?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nu er det jo en kendt sag, at skal man lave aftaler i politik, så skal man være villig til at indgå kompromiser. Der er det i hvert fald Enhedslistens opfattelse, at man sagtens kan lave et kompromis, hvis man tager en delmængde af det, man er enig om. Det er f.eks., hvis man siger, o.k., vi mener noget på en masse områder, men

der er nogle ting, hvor vi har den samme holdning som nogle andre, så laver vi et kompromis der. Det kan man sagtens gøre.

Kl. 13.20

De kompromiser, der imidlertid ikke er særlig gode, er den slags kompromiser, hvor man finder nogle formuleringer, som tilsyneladende alle kan tilslutte sig, men hvor man bare fortolker indholdet fuldstændig forskelligt. Når man fortolker indholdet fuldstændig forskelligt, har kompromiset ingen mening, det er et politisk show. Der er ingen, der bliver klogere af det, det fører ikke fremad, fordi indholdet ikke er klart.

Derfor vil jeg godt bede hr. Morten Helveg Petersen om at bekræfte, at det kompromis, man har indgået her, er et meget dårligt kompromis, det er nemlig sådan et kompromis, hvor de, der har indgået det, fortolker indholdet fuldstændig forskelligt.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Jeg må sige, at jeg i lighed med de to tidligere spørgere heller ikke kan forstå, hvorfor Det Radikale Venstre er med på det her forslag til vedtagelse, ligesom Socialdemokraterne er det; jeg ikke kan forstå, at Socialdemokraterne er gået med til det, netop på grund af indholdet i den anden pind i det forslag til vedtagelse, der er fremsat, som jo dækker over et spænd fra Dansk Folkeparti, hvis ordfører klart har sagt, at folkeretlige bestemmelser tager man ikke så tungt endda, og så til regeringspartierne, som indfortolker den danske beslutning i marts måned i år under folkeretten, også selv om det var dansk krigsdeltagelse uden noget klart FN-mandat, og så til Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, der siger, at det, der skete i marts måned, var et klart brud med folkeretten.

Hvordan kan hr. Morten Helveg Petersen stille sig i front for det salg af elastik i metermål, som der er tale om med det her forslag til vedtagelse?

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg skal forsøge at svare alle tre spørgere.

Det er jo helt soleklart, at der er en uenighed i fortolkningen i forhold til Irakinterventionen hidtil, det har debatten i dag jo også vist med al ønskelig tydelighed.

Men når vi finder, at det her er en god vedtagelse, skyldes det, at vi føler, at vi nu har et håndtag i forhold til regeringen. Vi føler nu, at

når der bliver en diskussion næste gang, hvilket jeg ikke håber at der bliver, men skulle det ske, må det jo også være op til den til enhver tid siddende regering at dokumentere, at det her er inden for folkerettens rammer. Så i den forstand finder vi faktisk, at vedtagelsen er noget, der peger fremad, at vedtagelsen faktisk er konstruktiv, og det er faktisk vores primære begrundelse for også at gå ind i det arbejde og de formuleringer, som ligger i vedtagelsen. Så det er helt klart, at det, der har været vores ansporing til at gå ind i det her, er, at vi faktisk synes, at det er fremadrettet.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jamen der er jo netop ikke noget håndtag, og det er derfor, det er så dårligt et kompromis. Der er intet håndtag, for når man kommer til den fortolkning næste gang, så vil regeringen – oven i købet med god ret – sige: Jamen vi har jo hele tiden sagt, at vi fortolkede det på den måde, at den forpligtelse til at efterleve folkeretten levede vi også op til, da vi lavede invasionen og gik med i krigen mod Irak. Og regeringen vil have ret, for regeringen har sagt det, og så kan hr. Morten Helveg Petersen jo stå og sige: Ja, men vi forstår det på en anden måde. Ja, det kan hr. Morten Helveg Petersen da godt gøre, og hvad så?

Det fører ikke til noget som helst. Der er intet indhold, der er intet håndtag, der er kun tom politisk retorik. Det er politik, når det er værst.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er jo helt tydeligt, hvad der er sket. Man kan jo næsten se det, når man kigger på ordførerne, at denne situation er ubekvem for dem, og det kan jeg godt forstå, for sandheden er, at man intet har fået. Sandheden er, at regeringen, næste gang Bush kalder, for at Danmark skal deltage, vil sige, også selv om det ikke har været i Sikkerhedsrådet: Jamen efter vores opfattelse er det klart forankret i FN. Eller udenrigsministeren vil sige: Vi følger FN-sporet. Det er så fast indøvet af både udenrigsministeren og statsministeren, at jeg er sikker på, at de ville være i stand til at gentage det i søvne. De vil sige: Det betyder jo, at det er i fuldstændig overensstemmelse med folkeretten, det her.

Hvilken garanti har hr. Morten Helveg Petersen for, at vi ikke får præcis den samme gentagelse? Ingen garanti. Hvordan kunne hr. Morten

Helveg Petersen få en sådan garanti? Ved at indføje en ganske lille sætning, der siger, at man ikke igen skal have lov til at bryde folkeretten, som det skete i tilfældet med Irak. Hvorfor har hr. Morten Helveg Petersen ikke insisteret på den sætning, der ville gøre aktionen meningsfyldt?

Kl. 13.25

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KD):

Det er interessant med de store indrømmelser i forslaget til vedtagelse; først nævner hr. Jeppe Kofod dem, især i sit ordførerindlæg, og så er der de mange håndtag, som hr. Morten Helveg kan se, når det gælder om at få styr på regeringen og folkeretten i forbindelse med fremtidige militære aktioner. Men der er sådan set ikke mange andre end hr. Jeppe Kofod og hr. Morten Helveg Petersen, der kan se de indrømmelser og de håndtag, i hvert fald slet ikke regeringspartierne.

Jeg vil også godt spørge, om det ikke havde været relevant, hvis man – sådan som vi har gjort i det forslag, vi har fremsat fra Kristendemokraternes side – også tager ad notam, at de oplysninger, som indgik i beslutningsgrundlaget i forbindelse med den danske beslutning om at gå i krig mod Irak, efterfølgende har vist sig ikke at holde stik. I hvert fald kan man i høj grad, som vi skriver i vores forslag til vedtagelse, sætte spørgsmålstegn ved dem. Er det ikke også værd at få fastslået i en debat som denne, som er bagud-, men også fremadrettet, fordi vi skal lære af fortidens fejl?

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Lad mig forsøge at svare på hr. Sjørnsens spørgsmål først.

Der er jo ikke nogen, der er i tvivl om, at vi er kritiske og finder, at argumentationen for den oprindelige intervention var forkert. Hr. Sjørnsen kan vel ikke mene, at vi pludselig skulle mene noget andet. Det har vi sådan set ment hele vejen igennem, så det burde ikke komme som nogen overraskelse for hr. Jann Sjørnsen.

Så til hr. Villy Søvnald: Jeg er lidt træt af den argumentation, der baserer sig på, hvordan vi andre skal se ud i ansigtet; om vi skal smile eller nikke eller grine eller græde. Det synes jeg ikke kan være fundamentet for en diskussion om folkeret.

Vi tager for vores vedkommende udgangspunkt i formuleringerne. Er formuleringerne fornuftige, er de gode, og er de udtryk for radikal politik, så stemmer vi også for dem. Det er en god radikal doktrin, og vi finder, at når man skriver, at fremtidige interventioner skal være i overensstemmelse med folkeretten, indfører man altså også det princip, som vi vil gøre gældende over for den til enhver tid siddende regering – det kan være, det kommer så vidt, at vi selv måtte være i den på et tidspunkt – nemlig at det selvfølgelig skal være i overensstemmelse med folkeretten.

Jeg forstår egentlig ikke, hvorfor hr. Søvnald har så meget imod det. Jeg ville egentlig have troet, at man også kunne stemme for vedtagelsen for SF's vedkommende, fordi det sådan set er ret fornuftige formuleringer, og jeg må indrømme, at hvis jeg lige ser bort fra, om vi skal til at vurdere hinanden på, om vi griner eller græder eller ryster på hovedet eller nikker, eller hvad vi nu måtte gøre, er jeg lidt forbavset over retorikken fra hr. Søvnald.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hensigten med debatter i Folketinget og vedtagelser er at skabe bare en lille smule klarhed.

I marts måned var Folketinget delt i to næsten lige store dele: regeringen og Dansk Folkeparti, der syntes, at der var en klart forankret baggrund i FN for at gå i krig med Irak, over for et mindretal, der sagde, at det var der ikke. På det tidspunkt tilhørte hr. Morten Helveg Petersen mindretallet, og derfor vil jeg bare spørge: Hvad har hr. Helveg Petersen i dag imod formuleringen i hr. Jann Sjørnsens vedtagelsesforslag, der indledes sådan:

»Folketinget konstaterer, at krigen mod Irak skete uden et klart FN-mandat.«

Det er jo det, der skiller her i diskussionen, og medmindre hr. Morten Helveg Petersen insisterer på at få en sådan fortolkning ind i vedtagelsen, vil både statsministeren, udenrigsministeren og Dansk Folkeparti med sikkerhed også næste gang tolke det sådan, at man behøver ikke være særlig bekymret for FN-forankringen og slet ikke mere, end man var sidste gang.

Jeg forstår simpelt hen ikke, at hr. Morten Helveg Petersen tager diskussionen så let, for det er jo lige præcis den afgørende diskussion.

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg vil da sige, at nogle af de begrundelser, som Kristendemokraterne anfører, jo er argumenter, vi også har gjort gældende for vores vedkommende.

Men jeg vil vende tilbage til udgangspunktet, nemlig at man her har kunnet samles om en vedtagelse, som vi finder er et fremskridt på en række områder. Det siges, at nu foreligger der et klart FN-mandat, at der fremover skal deltages i overensstemmelse med folkeretten, og at DIIS skal give et bud på kriterier.

Kl. 13.30

At vi hidtil har været uenige om fortolkninger, og at der givetvis også vil opstå uenighed, næste gang vi måtte diskutere noget sådant, er helt evident. Men jeg kan slet ikke forstå, hvordan hr. Villy Søvndal kan tro, at der kan udstedes garantier for, hvordan man kan tolke i en fjern fremtid. Det synes mig noget abstrakt, men sådan er SF's tilgang måske til dele af problemet.

Jeg vil godt på det kraftigste have mig frabedt, at vi skulle tage let på diskussionen. Når vi vælger at bruge så megen energi på selv at spille ud med kriterier til styrkelse af FN og på at prøve at håndtere denne meget vanskelige diskussion om kriterier, er det netop udtryk for, at vi tager diskussionen meget alvorligt. Jeg synes faktisk også, det kunne være befriende, hvis det var sådan, så SF på et tidspunkt selv ville gøre sig umage med at redegøre for, hvad man egentlig synes, man kan bidrage konstruktivt med i et sådant forløb.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

Da regeringen og Dansk Folkeparti besluttede at gå med i krigen mod Irak, var det mest af alt et udtryk for en beslutning om, at Danmarks sikkerhedspolitik skal lægge sig i USA's kølvand.

Det politiske rationale for denne politik findes klart og sammenhængende formuleret i den forsvarsrapport, som blev offentliggjort i august i år. Her siges det direkte, at det bedst kan betale sig at lægge sig op ad USA, da slå først-strategien vil være den fremherskende amerikanske sikkerhedsdoktrin i en overskuelig fremtid, og at USA vil gå uden om FN, hvis FN ikke makker ret og følger USA. Derfor skal Danmarks militær også omlægges, så det er på et højt professionelt og højteknologisk niveau og er klar til at rykke

først ud og først hjem, som det blev sagt, sammen med the Marines og eventuelt andre lignende enheder fra de villiges koalition.

Denne tankegang er også den eneste logiske forklaring på, at den danske regering, trods gentagne løfter om det modsatte, valgte at gå imod et stort flertal i FN, gå imod Sikkerhedsrådets flertals fortolkning af sine egne resolutioner og med i en krig sammen med USA. Regeringen ville være sammen med USA uanset hvor, hvornår og hvorfor, og derfor har regeringen også fortjent at måtte bruge en del af sin tid på at besvare spørgsmål om, hvor de mange masseødelæggelsesvåben, som krigsengagementet dengang blev hængt op på, er blevet af.

Statsministeren var så træt af det, at efter at han kom hjem fra sommerferie, affærdigede han hele denne problematik som juristeri. Derfor har regeringen igen og igen afvist at forholde sig til de økonomiske og erhvervsmæssige dispositioner, som besættelsesmagten USA har foretaget på den irakiske befolknings vegne, og som har store strategiske konsekvenser for Iraks fremtid. Derfor vil regeringen ikke blande sig i, om USA og England bruger våben, som det i hvert fald ud fra en dansk moralsk opfattelse er forkasteligt at anvende, fordi de udgør en stor fare for civilbefolkningen, f.eks. klyngebomber, og derfor vil regeringen ikke forholde sig til de overgreb, som de amerikanske besættelsesstyrker foretager, f.eks. unødvendigt krænkende husundersøgelser, drab på tilfældige civile og – som vi har set i forbindelse med den seneste operation Jernhammer, hedder den vist – bevidst planlagt destruktion af civile boliger.

I sit stille sind tror jeg egentlig at regeringen er blevet overrasket over den modstand og den modvilje, som de amerikanske besættelsestropper og deres allierede er blevet mødt med. Den overraskelse kan man imidlertid godt forstå, hvis regeringens beslutning udelukkende har baseret sig på de såkaldte analyser, som i en lind strøm er tilflydt fra Pentagon og andre afdelinger af den konservative Bushadministration, men hvis regeringens intelligens har været på samme niveau som de oplysninger, der er kommet fra amerikansk side om de meget omtalte masseødelæggelsesvåben, er det klart, at den danske regering også er blevet anbragt i en situation, hvor man har regnet med, at det hele var relativt uproblematisk.

Hele denne konflikt, USA's bevidste usandheder og udeladelser og de officielle begrundelser for at gå i krig peger hen imod, at fremover

vil det være klogt for den nuværende regering og for fremtidige danske regeringer at sørge for at få informationer, analyser og sikkerhedspolitiske konsekvensberegninger, som er uafhængige af USA. Man kan sige, at sådanne selvstændige analyser selvfølgelig ikke er nødvendige, hvis man af politiske årsager på forhånd har besluttet at bakke USA op, men jeg vil alligevel anbefale regeringen at overveje det, så den ikke roder sig ud i de selvmodsigelser, bortforklaringer og sågar direkte usandheder, som vi har set i forbindelse med denne konflikt.

Kl. 13.35

Det har ikke været noget kønt syn, og det er heller ikke godt for Danmarks renommé internationalt – specielt ikke, hvis regeringen ønsker, at Danmark skal have den ledige europæiske plads i FN's Sikkerhedsråd, for det vil jo ikke være godt, hvis der er lande, der begynder at skifte mening om det relevante i et dansk sæde i FN's Sikkerhedsråd på grund af regeringens aktive opbakning af USA's underminering af FN og FN's beslutninger.

Jann Sjursen (KD):

Jeg synes, det er fuldt ud på sin plads, at Folketinget i dag har den forespørgselsdebat, som SF har rejst. På nuværende tidspunkt er der grund til at se lidt tilbage i tiden og gøre vore erfaringer, sådan som forløbet har været, siden krigen mod Irak blev indledt, og som stabiliserings- og genopbygningsindsatsen forløber nu, og der er selvfølgelig også grund til at kigge længere fremad for at se, hvad vi kan gøre på baggrund af de erfaringer, vi har nu.

Kristendemokraterne var i sin tid imod dansk deltagelse i krigen mod Irak, fordi vi mente, at krigen helt klart var uden et FN-mandat og uden hjemmel i folkeretten som sådan, og det er vi selvfølgelig fortsat, som det også er fremgået af debatten i dag.

Derudover vil jeg godt tilføje, at det beslutningsgrundlag, der forelå for både Folketing og regering, da beslutningen blev truffet, jo efterfølgende har vist sig ikke at være fyldestgørende – for nu at sige det mildt – med hensyn til de oplysninger, der blev givet, og valøren af dem. Det vil vi sådan set ikke specielt bebrejde regeringen, for jeg mener, at som det også blev sagt fra ministrenes side, har regeringen selvfølgelig brugt de oplysninger, der var offentligt tilgængelige, og formentlig også de oplysninger, som er tilflydt regeringen på forskellig vis, bl.a. fra vore allierede.

Vi må imidlertid konstatere, at der i både den hjemlige debat og den internationale debat, ikke mindst i USA og i særdeleshed i England, er blevet sat store spørgsmålstegn ved de oplysninger, der er blevet givet, bl.a. om masseødelæggelsesvåben. Det bør også give anledning til, at man for fremtiden også konsoliderer sit grundlag for at gå i krig på, hvorfra man får sine oplysninger, og også af den grund synes vi, det er på sin plads, at forespørgselsdebatten har været rejst her i dag.

Der er nu truffet beslutning om, at der i Det Udenrigspolitiske Nævns regi afholdes en høring, som skal belyse nogle af disse aspekter og ikke mindst de folkeretlige aspekter, som jo også har været meget berørt i debatten i dag. Det hilser vi velkommen, lige så vel som vi også er glade for regeringens meddelelse i dag om, at man vil bede DIIS om at udbygge rapporten om militær intervention. Det synes vi er ganske udmærket, for der kan selvfølgelig komme situationer – og det har der allerede været, bl.a. Kosovokrigen – hvor Kristendemokraterne vil give tilslutning til, at man går i aktion på trods af, at der ikke foreligger et klart FN-mandat. Det gjorde der ikke dengang, men alligevel fandt man fra verdenssamfundets side, at det var nødvendigt.

Angående de forslag til vedtagelse, der nu er fremsat, må jeg sige, som jeg også har haft lejlighed til at sige i adskillige korte bemærkninger i debatten i dag, at vi står meget uforstående over for den koalition af partier, der har fremsat det forslag til vedtagelse, som kommer til afstemning om lidt. Vi står uforstående over for det, fordi der er den store tvist om fortolkningen af dele af forslaget, specielt den del af det, der vedrører spørgsmålet om folkeretten og dens anvendelse.

Vi kan ikke stemme for dette forslag til vedtagelse på grund af den store fortolkningstvivl, som Folketinget er ladt tilbage med efter debatten i dag. Vi vil undlade at stemme – ikke fordi vi har så meget imod selve ordlyden af forslaget, men fordi vi ved, at den dækker over vidt forskellige fortolkninger, spændende fra Dansk Folkepartis over regeringspartiernes og til den fortolkning, som Det Radikale Venstre og Socialdemokraterne lægger for dagen.

Det er selvfølgelig også baggrunden for, at vi har valgt at fremsætte vores eget forslag til vedtagelse, som konstaterer, at krigen mod Irak skete uden FN-mandat, og at der med rette kan sættes spørgsmålstegn ved de oplysninger, som indgik i den offentlige debat forud for krigen og

også indgik i grundlaget for Folketingets stillingtagen til de militære aktioner. På trods af alt dette må vi i dag med tilfredshed konstatere, at der nu foreligger et klart FN-mandat for den multinationale sikringsstyrke i Irak og dermed også – og det synes vi er meget væsentligt – et solidt grundlag for de danske styrkers bidrag til stabilisering og genopbygning af Irak.

Kl. 13.40

Ser vi fremad, ligger der en kæmpe opgave foran os. Vi har fra dansk side valgt at bidrage med danske soldater til indsatsen i Irak, vi håber selvfølgelig, at opgaven kan løses, og vi er også taknemlige for, at de har påtaget sig den opgave, uanset at vi altså i sin tid ikke støttede dansk deltagelse i krigen mod Irak, fordi den fandt sted uden et klart FN-mandat.

Vi ser frem til, at debatten om folkeretten og om, hvordan vi tilvejebringer de fornødne oplysninger som grundlag for de vigtige beslutninger, Folketinget nok desværre kommer til at træffe i årene fremover vedrørende militære aktioner, vil fortsætte, så vi får et så godt og solidt grundlag som muligt at træffe beslutningerne på og først og fremmest forhåbentlig et grundlag, som ikke strider mod folkeretten.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg vil gerne sige tak for den debat, vi har haft i dag.

Når man tager i betragtning, hvor voldsom, nogle gange hidsig, den offentlige debat har været om denne sag, må man jo sige, at det egentlig har været en ganske fredelig debat her i Folketinget i dag. Det er jo helt tydeligt, at gassen er ved at gå af oppositionen.

Hr. Søren Søndergaard og hr. Villy Søvndal konstaterede, at statsministeren ser ualmindelig glad ud i dag, og det er jo også rigtigt. Også i dag ser jeg glad ud, men måske af andre grunde, end hr. Villy Søvndal og hr. Søren Søndergaard tror. Hr. Søren Søndergaard og hr. Villy Søvndal mente, at når jeg så glad ud, var det, fordi hr. Jeppe Kofod kom i vanskeligheder, men det ville ligge mig fjernt at se glad ud af den grund. Det er da rigtigt, at hr. Jeppe Kofod kom i vanskeligheder, men det var selvforskyldt, og det er klart, at når der bliver for lang afstand mellem retorik og faktisk gerning, så kommer man i de vanskeligheder, som hr. Villy Søvndal og hr. Søren Søndergaard også bragte hr. Jeppe Kofod i.

Så mente hr. Villy Søvndal og hr. Søren Søndergaard, at jeg måske så glad ud, fordi jeg kunne konstatere en totalt splittet opposition. Det er

også rigtigt, at oppositionen er totalt splittet i denne sag, det så vi jo ved, at hr. Jeppe Kofod blev stillet over for ikke mindre end tre tilbud fra forskellig side, som helt overvældede hr. Jeppe Kofod, og han sukkende måtte udbryde, at disse tre tilbud ikke gjorde livet lettere for ham, og det er jo også rigtigt. Det gjorde det ikke.

Men det er nu ikke derfor, jeg ser glad ud. Det er, fordi jeg glæder mig over, at der står et meget bredt flertal bag den vedtagelse, som denne debat vil blive afsluttet med. Regeringen er meget glad for, at der står et meget bredt flertal bag en konstatering af, at der med FN's Sikkerhedsråds resolution 1511 foreligger et klart FN-mandat for den multinationale sikringsstyrke i Irak. Det er en selvfølgelig, men det er godt, at et bredt flertal står bag.

Vi er også meget glade for, at et bredt flertal ligesom regeringen lægger afgørende vægt på, at dansk deltagelse i militære indsatser finder sted i overensstemmelse med folkeretten, sådan som det altid har været tilfældet under den tidligere regering, under denne regering, og som det også vil være i fremtiden. Det er velgørende, at et bredt flertal fastlår denne selvfølgelig, men ikke desto mindre skal man glæde sig over det, og derfor har jeg mange ting at glæde mig over i dag.

Men den egentlige grund til, at jeg har siddet og glædet mig, er, at debatten jo har afsløret ikke mindst hr. Villy Søvndal, vil jeg sige. Når jeg ser det samlede billede efter denne debat, er det et billede af en regering, som har et klart mål, en klar vision og et klart perspektiv for Irakpolitikken, og over for den står ikke mindst hr. Villy Søvndal, som står totalt afklædt efter debatten i dag, uden sammenhæng i sin politik og uden perspektiv for, hvad han egentlig vil i forbindelse med Irak.

Kl. 13.45

Lad os først spørge: Hvad er egentlig perspektivet? Jo, perspektivet er, at vi nu får sat en demokratisk udvikling i gang i Irak, at der bliver sat en proces i gang, som skal lede frem mod demokratiske valg og etablering af en irakisk regering, der udgår af et parlament valgt ved demokratiske valg, så irakerne kan overtage ansvaret for deres egen skæbne på frie og demokratiske vilkår. Det er perspektivet, det er den proces, der er sat i gang, og det er den, som FN-resolutionen understøtter. Men over for det står et SF fuldstændig uden perspektiv og uden sammenhæng i, hvad det egentlig er, man vil. Hr. Villy Søvndal formåede jo ikke at fortælle Folke-

tinget eller offentligheden, hvordan han ville have fjernet Saddam Hussein.

Man må stille dette spørgsmål til SF og til hr. Villy Søvndal: Ønsker eller ønskede hr. Villy Søvndal, at Saddam Hussein skulle fortsætte som hersker i Irak? Svaret har hr. Villy Søvndal egentlig givet under debatten: Nej. Hr. Villy Søvndal har i hvert fald sagt, at det ønskede han ikke, tværtimod. Hr. Villy Søvndal sagde i et af sine indlæg, at selv i det tilfælde, at våbeninspektørerne ikke havde fundet masseødelæggelsesvåben, ville SF fjerne Saddam Hussein. SF's ønske om at fjerne Saddam Hussein beroede ikke på, om der var masseødelæggelsesvåben eller ej, SF ville under alle omstændigheder fjerne Saddam Hussein, sagde hr. Villy Søvndal. Men han sagde også, at SF's bestræbelser gik ud på at sikre en sådan måde at fjerne Saddam Hussein på, at den irakiske befolkning ikke skulle betale den pris, den irakiske befolkning betaler i dag.

Saddam Hussein skulle væk, sagde hr. Villy Søvndal, også selv om der ikke var masseødelæggelsesvåben i Irak, og det er jo klart og godt sagt. Men så stilles vi over for et nyt spørgsmål: Hvordan ville hr. Villy Søvndal så fjerne Saddam Hussein? Hvordan skulle det ske, når det ikke skulle ske på den måde, det nu er sket på? Skulle der sendes en SF-delegation til Bagdad for at bede Saddam Hussein om at trække sig tilbage? Jeg er ikke i tvivl om, at hr. Holger K. Nielsen og hr. Villy Søvndal ville blive modtaget med pomp og pragt i de pragtfulde paladser, som Saddam Hussein rådede over i Bagdad og andre steder, men jeg kan være mere i tvivl om, hvorvidt en sådan delegation ville formå Saddam Hussein til at trække sig tilbage på fredelig vis. Jeg tror også, der er andre end mig, der ville være i tvivl om, hvorvidt hr. Villy Søvndals metode ville være virkningsfuld og føre til det ønskede resultat, så derfor må vi stille dette spørgsmål: Hvordan ville hr. Villy Søvndal fjerne Saddam Hussein? Han har sagt, at han ville gøre det, men han ville ikke bruge den måde, vi ville gøre det på. Det er det spørgsmål, der står tilbage.

Det, vi også kan konstatere, er, at der ikke er sammenhæng i SF's og hr. Villy Søvndals argumentation. På den ene side siger hr. Villy Søvndal, at det afgørende er FN-resoluitioner, men i samme åndedrag siger hr. Villy Søvndal faktisk, at han vil blæse på, hvad FN beslutter. FN's Sikkerhedsråd har for nylig enstemmigt vedtaget resolution 1511, som den hedder, hvor der i punkt 14 står, at man opfordrer alle medlemssta-

ter til at tilbyde assistance, inklusive militære styrker, til genopbygningen af Irak, men ikke desto mindre siger hr. Villy Søvndal i dag, at SF kunne ikke drømme om at støtte, at den danske stabiliseringsstyrke skal forblive i Irak, uanset at FN's Sikkerhedsråd opfordrer medlemslandene til at yde en sådan støtte. Der er altså ingen sammenhæng i det, SF og hr. Villy Søvndal står for.

Kl. 13.50

Endelig kan vi konstatere, at SF i virkeligheden vil lade det irakiske folk i stikken. Jeg er uenig med SF, når det gælder hele diskussionen om grundlaget for krigen og grundlaget for at fjerne Saddam Hussein. Vi er uenige om det, men det må vi respektere. Men nu er Saddam Hussein væk, regimet er væk, krigen er overstået, og hvis der skal være sammenhæng i tingene, burde SF så ikke sige: Nu er situationen altså den, at det gamle regime er væk og noget nyt skal bygges op, og så må vi da hjælpe det irakiske folk med at skabe stabilitet og med at genopbygge Irak til et frit og moderne demokratisk Irak. Selv om SF har været uenig i grundlaget for krigen, burde SF vel nu se fremad og ikke bare lade det irakiske folk i stikken, men yde støtte til, at der kan ske genopbygning og stabilisering i Irak.

Det er den egentlige grund til, at jeg har været så glad i dag: Det er kommet til at stå lysende klart under denne debat, at det, hr. Villy Søvndal og SF repræsenterer, er uden perspektiv og uden sammenhæng. Hr. Villy Søvndal står totalt afklædt efter debatten i dag.

Så har der været en diskussion om, hvorvidt det er en besættelse eller befrielse af Irak. Det, vi kan konstatere, er, at når man spørger den irakiske befolkning, mener to tredjedele, at det har været ulejligheden værd at få fjernet det gamle regime, at situationen ad åre vil blive bedre, end den var før, og at man i øvrigt ønsker en international tilstedeværelse et stykke tid endnu for at få bygget et nyt regime op. Det er det, vi kan konstatere.

Vi har en klar vision for, hvad der skal ske, nemlig at der skal opbygges et nyt, et frit og et moderne Irak, og jeg er glad for, at et bredt flertal i Folketinget i dag står bag en vedtagelse, som også giver et perspektiv, når vi ser fremad.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg har bare to korte spørgsmål til statsministeren, og det ene spørgsmål er på baggrund af statsministerens besvarelse af forespørgslen,

hvor statsministeren siger, at der overhovedet ikke var tvivl om grundlaget for Irakaktionen, fordi der var et folkeretligt grundlag.

Jeg er nødt til at spørge statsministeren og regeringen: Anerkender statsministeren, at der i den internationale debat om dette spørgsmål har været udtrykt tvivl om det folkeretlige grundlag for Irakaktionen tilbage i marts måned? Anerkender statsministeren, at der faktisk er givet udtryk for, at det ikke var i orden?

Er det regeringens holdning, at sådanne synspunkter ikke gælder, og at der kun er ét sandt synspunkt, nemlig at det folkeretlige grundlag for Irakaktionen var i orden? Eller er statsministeren mere på linje med udenrigsministeren, der sagde i sin besvarelse, at efter regeringens opfattelse var det folkeretlige grundlag i orden. Ja, efter *regeringens* opfattelse – men der er mange andre opfattelser af, om det folkeretlige grundlag var i orden, og jeg vil bare høre, om statsministeren anerkender, at der er en diskussion om det spørgsmål. Det er det ene.

Det andet, jeg vil spørge om, er: Statsministeren taler om retorik og fakta, men i starten af året sagde statsministeren, at med hensyn til om der er masseødelæggelsesvåben i Irak, er det ikke noget, vi tror; det er noget, vi ved. Men senere sagde statsministeren i et interview i Information, tror jeg det var, at der var tale om politiske vurderinger og ikke om viden. Var det retorikken, der løb af med statsministeren i foråret, eller hvad ligger der bag denne pludselige forandring fra viden til politiske vurderinger?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg tror sådan set, at statsministeren til dels er forud for sin tid – forstået på den måde, at statsministeren i højere grad forholder sig til den debat, vi skal have i morgen, end til den debat, vi har haft i dag. Jeg indrømmer, at det måske har været svært helt at kunne gennemskue det ud fra de indlæg, der har været holdt, men hvis statsministeren prøver at læse forespørgslens ordlyd, lyder den:

KL 13.55

»Giver erfaringerne fra dansk deltagelse i krigen i Irak regeringen anledning til overvejelse af betingelserne for dansk deltagelse i fremtidige krige, herunder krav om dokumentation for fremsatte påstande, krav til information fra alliancepartnere og krav om anvendelse af våbentyper i forhold til internationale konventioner m.v.?«

Her ved debattens afslutning synes jeg, det kunne være godt, hvis statsministeren lige i hvert fald kort forsøgte at svare på de spørgsmål, som var opstillet i denne her forespørgselstekst, og som jeg bl.a. rejste i mit ordførerindlæg.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Til hr. Jeppe Kofod vil jeg sige det selvfølgelig, at man jo ikke kan gøre andet end at anerkende, at der har været en diskussion. Det har der da. Der har jo været megen uenighed. Men det, både udenrigsministeren og jeg har gjort rede for i dag, er, på hvilket grundlag regeringen har truffet sin beslutning, og vi har påvist, at regeringens beslutning er truffet på basis af eksisterende FN-resolutioner.

Og jeg kan da ikke gøre andet end at konstatere, at det er der altså andre der har været uenige i. Men der er ingen, der over for os har præsenteret nogen overbevisende argumentation for, at vi skulle have uret, tværtimod, og det er altså grunden til, at vi fastslår, at deltagelsen i den internationale koalition har fundet sted på et FN-grundlag.

Så blot til hr. Søren Søndergaard, idet jeg kan henvise til, at udenrigsministeren om et øjeblik vil komme mere detaljeret ind på noget af det, som hr. Søndergaard rejste, vil jeg sige, at det da er klart, at ethvert forløb da altid giver anledning til overvejelser. Alt andet ville da være forkert. Men dem har vi også redegjort fyldigt for i dag.

Når vi gør os alle disse overvejelser og skruer filmen tilbage og ser på, hvordan forløbet har været, så er der intet som helst, der giver mig bare den mindste anledning til at fortryde de beslutninger, der har været truffet. Tværtimod er jeg sådan set af hele forløbet kun blevet bekræftet i, at Danmark traf den rigtige beslutning ved at deltage på den rigtige side i konflikten mellem et diktatur og et demokrati.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Først: Det andet spørgsmål fik jeg ikke noget svar på, altså om, hvorfor statsministeren ændrede forklaring fra foråret, hvor statsministeren sagde, at det her med masseødelæggelsesvåben ikke er noget, vi tror, det er noget, vi ved, og så senere i Information i et interview siger, at der er tale om politiske vurderinger. Det er to vidt forskellige verdener. Jeg håber bare, at statsministe-

ren kan komme med et overbevisende svar på det spørgsmål.

Og så om et folkeretligt grundlag: Der hørte jeg altså statsministeren, og det vil jeg gerne takke for, anerkende, at der er diskussion om det folkeretlige grundlag for Irakaktionen, men at regeringen er nået frem til en eller anden konklusion om, at det var i orden. Ja, det er gået op for alle, tror jeg, men der er mange andre, f.eks. nogle af de folkeretseksperter, vi har, som er dybt uenige i, at det er det.

Men for at vi ligesom kan komme videre i denne her diskussion, vil jeg bare høre i forbindelse med den her udredning, som skal laves i Det Danske Institut for Internationale Studier, om statsministeren er enig i, at den også skal belyse, hvorvidt erfaringerne fra Irakkrigen og det folkeretlige grundlag var i orden, altså når uafhængige eksperter, uafhængige af regeringen, uafhængige af oppositionen kigger på det spørgsmål her. Jeg skal bare høre, om statsministeren er enig i, at det er vigtigt, sådan at vi kommer videre i diskussionen.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Ja, ja, disse sidste spørgsmål, som hr. Jeppe Kofod rejser, bliver jo fyldigt belyst, når vi skal have en høring osv. Jeg vil ikke blande mig i, hvordan man laver undersøgelser. Det skal de folk, der står for undersøgelserne, have fuldstændig frie hænder til.

Til det første spørgsmål, som hr. Jeppe Kofod rejste, vil jeg gerne sige: Jeg er jo ikke den eneste, der har sagt, at Saddam Husseins regime og risikoen for eksistensen af masseødelæggelsesvåben udgjorde en trussel mod det internationale samfund. Det har FN faktisk sagt. Det kan hr. Jeppe Kofod jo forvise sig om ved at læse den resolution, som FN's Sikkerhedsråd vedtog i november 2002, den, der hedder 1441, hvor der står, at Iraks ikkeoverholdelse af Sikkerhedsrådets resolutioner og spredning af masseødelæggelsesvåben og langtrækkende missiler udgør en trussel mod international fred og sikkerhed. Det kan hr. Jeppe Kofod læse i en resolution, som er enstemmigt vedtaget i FN's Sikkerhedsråd. Det var på den baggrund, jeg har udtalt mig, plus at vi jo ved, at Saddam Hussein har rådet over masseødelæggelsesvåben.

Kl. 14.00

Vi ved, at Saddam Hussein har brugt masseødelæggelsesvåben, og vi ved også, at Saddam Hussein ikke ville redegøre for, om disse masse-

ødelæggelsesvåben var forsvundet. Hr. Jeppe Kofod skylder os da et svar på, hvorfor i alverden Saddam Hussein ikke har redegjort for over for FN's Sikkerhedsråd, som han blev bedt om, hvor de var blevet af, når vi nu ved, at han har rådet over masseødelæggelsesvåben og har brugt dem.

Al logik tilsiger da, at når ikke han vil redegøre for, at de er blevet væk, så må han stadig have dem. Det er på den baggrund, jeg har udtalt mig, men jeg er altså ikke den eneste, der har sagt, at det var en sikkerhedstrussel. Det har FN's Sikkerhedsråd gjort enstemmigt.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Jeppe Kofod, en tredje og sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Prøv og hør, hvad det var, som statsministeren udtalte i spørgsmålet om Iraks masseødelæggelsesvåben: Det er ikke noget, vi tror, han har, Saddam Hussein, det er noget, vi ved, han har. Det er ikke noget han *har haft*, men som han *har*.

Dvs. når man udtaler sådan noget, så må der være en konkret viden om, at der er en eksistens af de her våben, ikke en formodning eller uvished, men en konkret viden.

Den viden har statsministeren aldrig dokumenteret, og derfor har statsministeren forsøgt en ny historieskrivning ved at lave om på det her og sige, at der var tale om politiske vurderinger. Det var det, som statsministeren udtalte til Information – jeg tror, det var i august måned eller her for nylig. Det synes jeg er stærkt forvirrende, og det er et eksempel på, at retorikken løb af med statsministeren i denne her sag. Det er et helt klart og tydeligt eksempel, som jeg i hvert fald ikke har fået noget som helst godt svar på, og det har omverdenen desværre heller ikke. Så det må vi bare konstatere.

Så forsøger man at sige, at fordi der ikke er godtgjort for masseødelæggelsesvåben, og det er jeg helt enig med statsministeren i, det skal der gøres, så er det bevis for, at der er de her våben. Nej, Hans Blix, som jeg ved, at regeringen har lidt problemer med, har netop kritiseret den danske regering for at bruge hans rapporter på den måde til at sige, at fordi der ikke er redegjort for våbnene, så er det lig med, at de er der. Hvordan kan man lave den slutning? Det er jo ulogisk.

(Kort bemærkning).

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen): Se, hr. Jeppe Kofod er i fuld gang med at tale fuldstændig uden om, hvad det her drejer sig om, men lad os alligevel lige holde fast i det, som hr. Jeppe Kofod siger her. Jeg har altså taget udgangspunkt i, hvad FN's Sikkerhedsråd enstemmigt har sagt, nemlig at masseødelæggelsesvåben udgør en trussel mod international fred og sikkerhed. Det må man da reagere på. Nå, det er så det.

Men det andet er, at det her spørgsmål jo ikke er det, regeringen har begrundet sin deltagelse i den internationale koalition med. Begrundelsen for deltagelsen fremgår klart af det beslutningsforslag, som blev forelagt Folketinget og vedtaget af et flertal her i Folketinget. Begrundelsen for Danmarks deltagelse i krigen i Irak var noget andet. Det var nemlig Saddam Husseins manglende samarbejde med FN's Sikkerhedsråd, og det kan selv hr. Jeppe Kofod jo ikke anfægte.

Selv hr. Jeppe Kofod må indrømme, at Saddam Hussein ikke samarbejdede med FN's Sikkerhedsråd. Det har FN's Sikkerhedsråd jo også selv konstateret. Det var derfor, at den danske regering og et flertal her i Folketinget besluttede at deltage i den internationale koalition. Alt det forsøger hr. Jeppe Kofod at tale uden om.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller): Jeg vil lige supplere de sidste bemærkninger. Jeg har en tekst her, som jeg så vil bede de tilstedeværende folketingsmedlemmer om at gætte hvem har skrevet:

At Irak er en slyngelstat er hævet over enhver tvivl. Besiddelsen af masseødelæggelsesvåben, demonstreret vilje til at bruge dem, trusler mod nabolande eller andre, undertrykkelse af egne borgere eller særlige religiøse eller politiske mindretal er alt sammen noget, der karakteriserer Irak og andre lande.

Kl. 14.05

Jeg ved ikke, om nogen kan gætte, hvem der har skrevet den tekst? (*Ophold*) Det har SF i sine bemærkninger til beslutningsforslag nr. B 118. Hr. Villy Søvndal, det lød sådan her:

At Irak er en slyngelstat er hævet over enhver tvivl. Besiddelsen af masseødelæggelsesvåben, demonstreret vilje til at bruge dem, trusler mod nabolande eller andre, undertrykkelse af egne borgere eller særlige religiøse eller politiske mindretal, er alt sammen noget, der karakteriserer...

Så jeg synes ikke, der er meget grund til at tænke videre i den diskussion. De valgte ganske vist ikke i SF at gå ind og fjerne den slyngel. Ham valgte man at leve med, men sådan kan man jo have det med moralen i SF, som jo også spørger om, hvem der skal følge Sikkerhedsrådets resolutioner, og hvem der skal have lov at fortolke dem. Jamen det er der kun én, der skal her i verden, og det er hr. Villy Søvndal. Vi andre har ikke lov til det. Hr. Villy Søvndal besluttede dengang, der ikke var nogen FN-resolution om Kosovo, at det skulle FN sandelig ikke forhindre, og så besluttede SF, at man skulle gå ind og gøre noget for Kosovo.

Nu har FN så opfordret hele verden til at gå ind og sørge for at stabilisere Irak, og så siger hr. Villy Søvndal: Ja, det er jeg bedøvende ligeglad med, jeg vil ikke gå ind og hjælpe med Irak. Jeg tror ærlig talt, at dobbeltheden i det spil er afklædt tilstrækkeligt i dag.

Så lad mig gå over til de mere principielle ting. Regeringen forlod *ikke* FN-sporet. Jeg vil godt rekapitulere. Regeringen har under hele forløbet lagt vægt på, at den militære aktion skulle være forankret i FN, men vi sagde ikke, at der i marts måned skulle komme en ny resolution, for det stod der heller ikke i nr. 1441. Der stod, at man skulle mødes igen for at vurdere situationen.

Det er klart, at vi hele tiden selvfølgelig fandt en ny og definitiv resolution politisk ønskelig, det har vi også sagt mange gange. Man kan jo ikke altid få det, man ønsker her i verden, og så må man se på det, man har fået. Og det, man stod med, var altså, at FN ikke kunne træffe en ny beslutning, og så gjaldt alle de gamle, fordi man i nr. 1441 havde opjusteret og opdateret de tidligere resolutioner. Det vil sige, at det var ikke juridisk påkrævet. En ny resolution, der havde ophævet nr. 1441 eller nr. 678 eller nr. 687, havde ændret situationen, men så længe man ikke ophæver dem, eksisterer de.

Og så må man gøre sig klart, og det tænker jeg også på med SF's fremragende tekstbidrag til B 118, hvad der egentlig sker, hvis ikke man gør noget. Ikke at gøre noget er også at handle, og der har hr. Søren Krarup jo ret i mellemkrigstidens analogi. Man gjorde ikke noget, da Italien gik ind i Abessinien. Man underminerede derved Folkeforbundet. Man lavede nogle sanktioner, som man ikke holdt, og man reagerede ikke senere, da man skulle have reageret. Det var også handlinger, som blev skæbnesvangre for Folkeforbundet. Det er derfor, man i FN sagde,

at det ikke skal ske igen, og at man skulle have sanktionsregi.

De, som så vil støtte FN, må sige, at man ikke kan få alle de resolutioner, der forlanger afvæbning, og at man samarbejder med våbeninspektørerne gennem 12½ år, og at verdenssamfundet, når man ikke efterlever dem, så bare skal sige: Nåh ja, slyngelstater, masseødelæggelsesvåben, demonstreret vilje til at bruge dem, trusler mod nabolande, ligegyldigt, ligegyldigt. Det kan man da ikke. Det er da også en handling. Det er at sige, at man er ligeglad med det.

Jeg tror faktisk, og det har jeg sagt tidligere her i Folketinget i en debat med hr. Villy Søvnald, at alle de, som begyndte at løse op i nr. 1441, alle de, som begyndte at så tvivl om, hvorvidt det var sidste chance, alle de, som begyndte at diskutere, om ikke han skulle have flere chancer, gav signalforvirringen, som fremskyndede krigsbeslutningen.

De gav i virkeligheden krigsbeslutningen. For det fik Saddam Hussein, der tidligere har aflæst signalerne forkert, derfor røg han jo ind i Kuwait-situationen, den tro, at bare han kunne trække den ud, ville der ikke ske noget, så ville det komme ind i sommeren, der kunne man ikke føre krig imod ham, og så ville man komme ind i efteråret, og så var opløsningstendenserne blevet så udbredte, at så ville det ske som i 1998 – hvor SR-regeringen jo gik ind for det – at det ville gå i opløsning. Og våbeninspektørerne kom jo heller ikke ind igen, og det kunne han regne med igen.

Der er det paradoksale ved det, at folk som hr. Villy Søvnald faktisk fremskyndede krigen med deres indsats i foråret. Det var ikke hensigten, men det var virkningen.

Når et enigt Sikkerhedsråd, som i nr. 1441, truer med, at Iraks grove krænkelse skal få de alvorligste konsekvenser, så må truslerne også følges op med handling, når det står klart, at Saddam Hussein ikke vil bøje sig, ellers gentager vi Folkeforbundet. Vi ønsker altså at styrke FN, vi ønsker, at beslutningerne bliver respekteret. Det er også svar til hr. Søren Søndergaard om, hvad vi vil med sikkerhedsrådspladsen. Vi vil fremme international retsorden og respekten for den.

Så skal jeg svare på spørgsmålet om våbentyperne. Vores politik er ganske klar. Der skal være en folkeretlig regulering af produktion og anvendelse af visse våbentyper. Og der er, som jeg sagde indledningsvis, sket store retlige fremskridt på området. Det gælder især, for så vidt

angår antipersonelminer og andre minetyper, men der vil i de kommende år være behov for yderligere tiltag i forhold til andre våbentyper.

Kl. 14.10

Jeg har derfor netop i dag sammensat en forhandlingsdelegation til at deltage i årsmødet for 1980-konventionen, der mødes den 26. november i år. Her vil regeringen arbejde for, at det igangværende arbejde under FN's våbenkonvention af 1980 vil lede til yderligere regulering vedrørende design og anvendelse af f.eks. panserminer og klyngeammunition samt til en ny international protokol om oprydning af efterladt ammunition. Det er det arbejde, der køres den 26. november.

Så vil jeg godt rydde op i nogle af de misforståelser, der har været. Der er blevet sagt, at den samtale, som jeg havde med Colin Powell, ikke blev givet videre til Folketinget. Det er simpelt hen ikke korrekt.

Det fremgår af Det Udenrigspolitiske Nævns noter fra den første uge af juli – jeg tror, det var den 5. juli – at der er givet udførlige referater, og at det er dér, referatet skal gives. Det skal ikke gives i Folketingssalen, sagt til hr. Jeppe Kofod, for det er en samtale med et andet land, og det foregår altid i nævnet. Også i SR-regeringens tid var det i nævnet, at man meldte tilbage om samtaler med stats- og udenrigsministre.

Til sidst til hr. Morten Helveg Petersen: Jeg har svaret på, hvad vi vil med pladsen i Sikkerhedsrådet. Vi vil fremme, at Generalforsamlingen bliver stærkere, at resolutionerne får indbygget sanktioner, respecting Smart Sanctions, at respekten for Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen øges, at ECOSOC bliver styrket, og at vi får fremmet en international retsorden.

Der synes jeg, at bidragene, på baggrund af det, der er sket i de senere år, fra Det Radikale Venstre og fra Kofi Annan er gode, og jeg har ladet mig inspirere af et brev skrevet af udenrigsminister Niels Helveg Petersen den 25. januar 1999 til DUPI, hvor han på baggrund af Kosovo beder om en redegørelse for de forskellige muligheder med hensyn til FN's rolle, uden for FN og med FN, og så skriver hr. Niels Helveg Petersen: Redegørelsen bør tage højde for, at konflikter i dag typisk er interne, og at konflikter mellem stater ikke længere er hovedreglen. For begge konflikttyper gør sig dog gældende, at de i de senere år har været årsag til alvorlige humanitære nødsituationer for civilbefolkningen.

Jeg er helt enig i, at det var et godt initiativ, hr. Niels Helveg Petersen tog, og det var et godt ar-

bejde, der blev leveret. Men siden brevet af 25. januar 1999, hvor det typiske altså var interne konflikter, har vi jo fået en række tragiske erfaringer. De er ikke længere interne, de er i meget høj grad grænseoverskridende. Den fuldstændig tragiske og vanvittige bombning i Istanbul i dag viser jo også, at vi står med en helt ny krigs- og fjendesituation, som også kræver en folkeretlig udvikling, som ikke kunne vides i 1999 og ikke er forudset af folkeretten.

Det gør bl.a., og erfaringerne med de ting, der er sket siden hr. Niels Helveg Petersens brev fra 1999, gør, at jeg synes, det er godt, at et stort flertal i dag er enig om, at bede DIIS om at videreudbygge de tanker. De vil være gavnlige både for Folketinget og for regeringen, når vi forhåbentlig skal beklæde pladsen i Sikkerhedsrådet, hvor jeg så til beroligelse for hr. Søren Søndergaard kan sige, at i alle de samtaler, jeg har haft med landene, om de vil stemme på os eller ej, er der ingen, der har sat spørgsmålstejn ved det danske engagement i Irak.

Tredje næstformand (Kaj Ikkast):

Jeg vil gerne bede om mere ro i salen. Man kan måske ikke høre, hvad jeg siger dernede? Jeg vil gerne have mere ro i salen.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil bare lige sige til udenrigsministeren, at det, jeg anfægtede, var jo ikke, at ministeren ikke havde rapporteret om samtalen med Colin Powell. Det var indholdet, der var interessant. Og jeg citerede fra en meget berømt bog, der beskriver, hvad der er blevet sagt i den samtale, hvor Colin Powell sagde til udenrigsministeren: Uanset hvad og uanset hvilke midler det måtte kræve, så skal Saddam Hussein og hans regime fjernes. Det var det, der var indholdet.

Det var en ret væsentlig oplysning, som udenrigsministeren fik tilbage i juli måned sidste år, som jo gør, at man kan begynde at undre sig over, hvorfor de oplysninger ikke er kommet frem til Folketinget, for det var jo nogle andre argumenter, man brugte for at begrunde krigen. Det er det ene.

Det andet spørgsmål, som jeg flere gange har stillet til udenrigsministeren, er: Er det ikke korrekt, at et stort flertal af lande i FN's Sikkerhedsråd, da man vedtog resolution 1441 i november sidste år, klart forudsatte, at der ikke var auto-

matik i forhold til magtanvendelse, men at man skulle vende tilbage til en beslutning i FN's Sikkerhedsråd for at iværksætte en militær intervention imod Irak? Er det ikke korrekt, at det er sådan, det forholder sig?

Kl. 14.15

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg er glad for, at hr. Kofod bekræftede, at Folketinget havde fået oplysningerne, som jeg ikke skal hverken be- eller afkræfte. Det er det samme, der står i bogen, så det må jeg ikke. Men Folketinget fik oplysningerne om min samtale med Colin Powell, og det i øvrigt det sted, hvor man skal have dem, nemlig i nævnet.

Hvad flertallet i Sikkerhedsrådet regnede med, kan hr. Jeppe Kofod gætte på, og det har hr. Jeppe Kofod ingen viden om. F.eks. har seks af landene aldrig nogen sinde markeret, hvad de ville gøre i marts, fordi de sagde, at der lå et veto foran dem, og hvorfor skulle de så markere sig? Så det er jo det rene gætværk.

Det, man kan konstatere, er det rent konkrete: at der i 1441 står, at man skal mødes igen for at overveje situationen. Det er, hvad der står. Der står ikke, at man skal mødes igen for at træffe en ny beslutning.

Man mødes jo igen mange gange, og det er også derfor, vi siger, at der måske kommer en ny beslutning, og så må vi se på den. Der kom så ikke nogen ny beslutning, men man mødtes for at overveje det. Man mødtes heller ikke for at træffe en beslutning, der ophævede de forrige beslutninger.

Jeg vil så henvise hr. Jeppe Kofod til stats- og udenrigsministrenes erklæring fra EU's topmøde den 17. februar i år, hvor Frankrig og Tyskland er med. Der er jo ikke tvivl om i den topmødetekst, at krig kan blive den sidste løsning, hvis han ikke reagerer på og respekterer 1441. Så der var ingen tvivl om, at det var metoden, hvis ikke andre virkemidler virkede.

Det var simpelt hen et spørgsmål om tidspunktet. Og der kunne man have forskellig vurdering, og der var vi uenige i marts måned, men det er en helt anden sag. Det er ikke et spørgsmål om jura, det er et spørgsmål om en vurdering af tidsspørgsmålet, hvornår nok er nok. Der var vi uenige, men som jeg siger: De, der skabte tvivl om det, fremskyndede og fremkaldte konflikten.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Det undrer mig lidt, at udenrigsministeren ikke svarer på mit spørgsmål, som er meget konkret. Det går jo på, at da man i enstemmighed i FN's Sikkerhedsråd vedtog resolution 1441 i november sidste år, tilkendegav et stort antal lande, at hvis man skulle iværksætte militære aktioner, skulle der en beslutning til i forhold til en militær intervention i Irak. Det var det, der var sagens kerne, og der vil jeg bare spørge udenrigsministeren: Er man ikke bekendt med den her information, for det burde man være?

Så siger udenrigsministeren, at der var en automatik, for man kunne jo sige, at der var nogle klare krav i 1441 til afvæbning af Saddam Hussein. Ja, men hvem skulle tage beslutningen? Det skulle FN's Sikkerhedsråd. Så jeg vil bare bede ministeren om at bekræfte, at det er sådan, det er. Hvis ministeren ikke kan bekræfte det, må han altså prøve at forklare, hvorfor det ikke forholder sig sådan. For der var altså en klar forståelse i FN's Sikkerhedsråd af, at kun en beslutning i FN's Sikkerhedsråd kunne legitimere en militær aktion.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Altså ærlig talt, det drejer sig om at kunne læse. Måske mangler der den danske oversættelse. »Consider« betyder ikke beslutte. Nu har den tidligere formand, der sad heroppe, hr. Svend Auken, jo prøvet at belære andre om deres mangelfulde engelsk, og så skal jeg gøre opmærksom på, at »consider« ikke betyder at beslutte, det betyder at overveje. Det er det, der står i sikkerhedsresolutionen, og det ordvalg var helt bevidst.

Sikkerhedsrådets tidligere resolutioner, heriblandt resolution 678, stod stadig ved magt og blev reconfirmed, altså genbekræftet, for nu at hjælpe hr. Jeppe Kofod, i 1441, og den kunne aktiveres uden en ny resolution, hvis Irak ikke opfyldte betingelserne for våbenstilstand i 1991.

Det bakkede et enigt Sikkerhedsråd op om i november 2001, og det var hele baggrunden for, at USA og UK gik med til 1441, ellers havde de jo ikke gjort det.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Villy Søvndal som ordfører.

Villy Søvndal (SF):

Det har jo været en længere debat, hvor man vel kan sige, at det på nogle måder har været en underlig debat, fordi statsministeren, som den sidste uge har gået rundt og set lidt trist ud – det kan man jo godt forstå på grund af begivenheder og sådan, der ikke er så rare for regeringen – pludselig i dag så meget glad ud under debatten. Det synes jeg godt man kan forstå at han gjorde, og han har jo selv været inde på det i sin besvarelse, men jeg føler mig ikke afklædt, jeg føler mig meget velpåklædt.

Jeg synes, at det, der helt ufortjent lykkedes for statsministeren i denne debat, var at klæde Socialdemokratiet og De Radikale af. Det synes jeg er dybt beklageligt sker. Og det er dybt beklageligt, at de vælger at stemme for en vedtagelse, der er fuldstændig tømt for indhold. Jeg vil også godt sige til den radikale og socialdemokratiske ordfører: Hvis nogen var i tvivl om det, så kunne man vist ikke efter at have hørt statsministerens afrunding længere være i tvivl.

Kl. 14.20

Statsministeren er jo meget tilhænger af at lave stærke formuleringer og nævnte på et tidspunkt følgende – jeg citerer efter det, jeg fik skrevet ned – at der ikke var en eneste ting at fortryde i det begivenhedsforløb, der har fundet sted indtil nu.

Hvad er det så for et begivenhedsforløb? Det er et begivenhedsforløb, der startede med, at samtlige centrale påstande var forkerte. Det er grunden til, at den amerikanske præsident, statsministerens gode ven Bush, er trængt i USA. Det er grunden til, at statsministerens næstbedste ven, Blair, er trængt i England. Netop fordi argumenterne var fordrejede, de var fortiede, og de var forløjede. Hvad var det, der var forkert i argumenterne? Det var argumenterne om masseødelæggelsesvåbnene; det var argumenterne om terrorforbindelsen; det var argumenterne om atomforbindelsen til Niger, som Bush senere måtte ud og undskylde, osv.

Det vil sige, at vi har en statsminister, som i dag efter at være blevet taget i en række forkerte påstande siger, at intet, ikke en eneste ting, er der at fortryde af de forkerte ting, der blev sagt. Jeg synes, det er imponerende, at man har et så, undskyld mig, løbsagtigt forhold til virkeligheden.

Det er vel i øvrigt også grunden til, at statsministeren ikke vil stille op til en høring, hvor han skal svare på ubehagelige spørgsmål, for ved en sådan høring, hvor man ikke kun skulle følge

Folketingets spilleregler, bliver man tvunget til at svare meget direkte, og det ville være meget ubehageligt i forhold til at skulle påvise påstande, der ikke holdt vand.

Derfor har både statsministeren og udenrigsministeren valgt, at hvis vi skal have en høring, så er betingelsen i hvert fald, at de ikke skal svare på spørgsmål. Hvad er det, man har at skjule? Hvad er det, der gør, at det er så ubehageligt at gøre det, der er normalt i politik, nemlig at stille sig frem for offentligheden og besvare de spørgsmål, der bliver stillet?

Det tredje område, hvor jeg synes, det er imponerende, at statsministeren intet har at fortryde, er, at det er en konflikt, der eskaleres på den måde, at modsætningsforholdene, til hr. Søren Krarups fornøjelse, mellem civilisationer vokser dramatisk i de her dage. Vi er i øjeblikket tæt på den situation, hvor civilisationerne står skarpt over for hinanden, og hvor forsøgene på at dæmpe spændinger og modsætninger bliver erstattet af et had og en afmagt og en vrede, der gør, at verden eksploderer rundt om os. Men statsministeren synes, at han har nået de mål, han gerne ville. Jeg spørger bare: Er terrortruslen i verden formindsket? Nej, tværtimod er terroren blevet en del af dagligdagen og langt, langt mere omfattende, end vi har set før.

Der er efter FN's vurdering slået imellem 22.000 og 50.000 mennesker ihjel i Irak. Det svarer til sådan en mellemstor dansk provinsby. Er det ikke meget? Er det en grund til ikke at fortryde en eneste ting? Jeg ved godt, at det er irakere, vi taler om, men giver det alligevel slet ikke anledning til overvejelser om, om det var det rigtige, man valgte? Jeg forstår simpelt hen ikke, at statsministeren så ihærdigt slet ikke vil gå ind i den diskussion.

Med hensyn til våbentyperne, som også var en del af forespørgslen, vil jeg spørge udenrigsministeren, om udenrigsministeren også vil være med til at presse de lande, der anvender de våben, som ødelægger i flæng. Jeg tror, udenrigsministeren vil bekræfte det billede, at USA konsekvent under den nuværende regering nægter at underskrive aftaler om våben, der dræber i flæng. Der er f.eks. landmineprotokolten, som USA ikke ville underskrive, der er aftaler om klyngevåben, og der er andre steder, hvor de modarbejder, at der kommer bindende aftaler.

Er det den danske regerings holdning, at den vil lægge pres på USA for at sikre, at der bliver

bindende aftaler, der gør, at vi ikke har den type våben?

Så vil jeg bare sige helt til slut om vedtagelserne, at vi ikke vil stemme for den vedtagelse, der ligger. Vi synes selv, at vores og Enhedslistens er den mest fornuftige, og at den næstmest fornuftige er den, som hr. Jann Sjursen har fremsat i dag.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

At hr. Villy Søvndal har været og er imod den danske deltagelse i koalitionen til befrielse af det irakiske folk, er velkendt. Vi diskuterer det i flere omgange. Jeg har stillet op og besvaret spørgsmål talrige tirsdage og onsdage. Jeg tror ikke, at vi kommer meget videre med den del.

Kl. 14.25

Men så er der en ting, som jeg synes at hr. Villy Søvndal skylder Folketinget et svar på, for hr. Villy Søvndal har i dag sagt, at han var enig i, at Saddam Hussein skulle væk. Hr. Villy Søvndal har endda sagt, at han også var af den opfattelse, at Saddam Hussein skulle væk, selv om der ikke måtte blive fundet masseødelæggelsesvåben i Irak. Det har jeg stående her i referatet af, hvad hr. Villy Søvndal har sagt i dag. Men så sagde hr. Villy Søvndal, at så ville vore, altså SF's, bestræbelser have gået ud på at sikre en måde at fjerne Saddam Hussein på, der ikke gjorde, at den irakiske befolkning skulle betale den pris, den irakiske befolkning i dag betaler.

Nu vil jeg så gerne høre: Hvordan ville SF have fjernet Saddam Hussein? Nu skal vi have svaret, for det er jo vigtigt, at alternativet til det, regeringen har gjort, bliver stillet klart op. Så nu må hr. Villy Søvndal gå herop på talerstolen og forklare, hvorledes hr. Villy Søvndal ville have fjernet Saddam Hussein.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg vil jo meget nødig efterlade statsministeren i den situation, at han går skuffet videre til næste punkt på dagsordenen. Derfor vil jeg bare sige, at jeg synes selv, at den store forskel på SF's og også andre dele af venstrefløjens syn på Saddam Hussein og højrefløjens i virkeligheden også er den lange historie helt tilbage fra starten af 1980'erne.

Jeg ved ikke, om statsministeren havde lejlighed til at se TV 2-Nyhederne i aftes kl. 22.00, hvor der var et billede, hvor Rumsfeld tager over til Saddam Hussein, det er i 1983, for at overrække ham masseødelæggelsesvåbnene.

Det er på det tidspunkt, hvor USA eksporterer masseødelæggelsesvåben til Irak i kampen mod Iran og det iranske præstestyre. Jeg synes selv, at den store forskel på højrefløjen og venstrefløjen er, at højrefløjen jo altid har lavet alliance med slyngler, når det var nødvendigt, oven i købet på et tidspunkt, hvor statsministeren sad i regering.

Da den daværende udenrigsminister, hr. Uffe Ellemann-Jensen, blev forelagt massakren på kurderne i nord, sagde han: Det var da beklageligt, det var da beklageligt.

Så jeg synes, at vores linje har været, at vi tog afstand fra slynglerne i modsætning til højrefløjen, der tit kunne anvende dem i sit spil og fortsat også gør det. Det synes jeg blev dokumenteret meget flot i aftes på TV 2-Nyhederne.

Der, hvor vi så skiller i den aktuelle diskussion, er det spørgsmål, der hedder: Hvem skal have den afgørende rolle i Irak? Hvem skal have den bestemmende rolle? Det afgørende for os er, at magten gives både til FN i et langt, langt større omfang, end tilfældet er nu, og at magten gives tilbage til det irakiske folk. Jeg har, undskyld mig, amerikanerne mistænkt for at være så trængt i forhold til Bushs genvalg, det ved jeg også interesserer statsministeren, at de er villige til at give ganske små indrømmelser i øjeblikket.

Men det afgørende er: Hvem har den bestemmende rolle i forhold til det irakiske folks fremtid? Det har hverken det irakiske folk, det har heller ikke FN, det har i den nuværende konstruktion Bushadministrationen.

Så spørger statsministeren spændt, hvad man ellers kunne have stillet op. Udenrigsministeren er inde på det samme i sit spørgsmål. Svaret er jo enkelt: Man kunne have ladet våbeninspektørerne afslutte deres arbejde. Alternativet til at fjerne Saddam Hussein var jo ikke ingenting at gøre. Alternativet var at bruge de internationale spilleregler, dvs. at lade våbeninspektørerne afslutte deres arbejde og lægge et internationalt pres på det irakiske styre, der havde gjort, at vi havde fået en forandring, der var styret igennem det internationale samfund og ikke af en besættelsesmagt.

En af grundene til, at koalitionen står med de problemer, koalitionen står med, en af grundene til, at det ikke kun er få fanatikere, der slår amerikanske soldater og andre ihjel, er, at det irakiske folk og ikke kun ganske små grupper i den irakiske befolkning er dybt, dybt, dybt, dybt utilfreds med de nuværende besættelsesstyrker, og dem gør de oprør imod. Også det, at der ikke er større international tyngde bag det, der sker,

er en årsag til, at det går så slemt, som det går i øjeblikket i Irak.

Tredje næstformand (Kaj Ikkast):

Ja tak. Nu har formanden givet tid nok til forklaringer.

(Kort bemærkning).

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det, Folketinget lige nu har oplevet, er dog den længste omgang tomsnak og udenomssnak, som jeg i hvert fald meget længe har oplevet, det må jeg nok sige. Jeg stillede et meget klart spørgsmål: Hvad ville SF have gjort for at fjerne Saddam Hussein?

Lad os gå ind på hr. Villy Søvndals tankegang, at våbeninspektørerne gjorde deres arbejde færdigt. Så er det, at hr. Villy Søvndal tidligere i debatten her har sagt, at hvis de så havde konstateret, at der ikke var masseødelæggelsesvåben i modsætning til regeringens argumenter, at der ikke var terrorforbindelser, så ville bestræbelserne have gået ud på at sikre en måde at fjerne Saddam Hussein på, der ikke gjorde, at den irakiske befolkning skulle betale den pris, den irakiske befolkning i dag betaler.

Kl. 14.30

Hr. Villy Søvndal skylder Folketinget et svar på, hvordan SF i denne situation, hvor våbeninspektørerne havde gjort deres arbejde færdigt, ville have fjernet Saddam Hussein. Det har hr. Villy Søvndal ikke svaret på. Nu må hr. Villy Søvndal gå op og give Folketinget det svar.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg forsøger gerne igen, men det er klart, at det forudsætter, at statsministeren ikke er så fuldstændig optaget af sin egen tanke, at han ikke er i stand til at lytte til, hvad der bliver sagt.

Vi er tilhængere af, at man løser konflikter internationalt i form af de internationale spilleregler og ikke ved, at stærke lande går selv. Det er statsministeren uenig i, så der skiller vi principielt. Ikke?

Det, der i sin tid var diskussionen, var, om Blix, som han bad om, skulle have lov til ikke i år, ikke i uger, men i nogle ganske få måneder at afslutte sine opgørelser over masseødelæggelsesvåben. Det syntes vi han skulle, det syntes statsministeren ikke. Han gik derfor ind og kortsluttede processen sammen med Bush og med Blair.

Den kortslutning er en selvstændig begrundelse for, at miseren i Irak har udviklet sig til det, den har i dag, nemlig det totale kaos, der f.eks. betyder, at ifølge den anerkendte engelske journalist Robert Fisk kommer der dagligt 70 mennesker ind i lighusene – 70 hver dag! Påvirker det ikke statsministeren? Synes statsministeren, det er en vellykket aktion, der anbringer et folk i sådan et totalt kaos, som tilfældet er?

Mit svar er, at i modsætning til statsministeren, der er villig til at bryde enhver type af international lov, insisterer vi på den type af internationale aftaler, der også lægger pres på diktatorer som Iraks Saddam Hussein, men gør det på en måde, der er velovervejet, der er støttet af verdenssamfundet, så man ikke fra at have et system, der var ondartet og slemt, anbringer et land i en fuldstændig kaotisk situation.

(Kort bemærkning).

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg kan blot konstatere, at hr. Villy Søvndal ikke har noget svar på dette meget klare spørgsmål.

Som udenrigsministeren allerede har påvist, har SF i et beslutningsforslag lagt til grund, at Saddam Husseins regime og dermed Irak på det tidspunkt var en slyngelstat i besiddelse af eller i hvert fald havde brugt masseødelæggelsesvåben, og vi må bare konstatere efter den gang udenomssnak, vi lige har oplevet, at hr. Villy Søvndal, SF, ikke havde evne eller vilje til at gøre noget som helst ved det. Hvis man skulle have fulgt hr. Villy Søvndals råd, så havde Saddam Hussein stadig siddet der i dag. Det er kendsgerningen.

Jeg konstaterede i starten af min svartale, at hr. Villy Søvndal i dag stod totalt afklædt, og det bliver værre og værre. Jeg kan konstatere, at hr. Villy Søvndal nu er strippet for enhver trævl, og synet er ikke alt for kønt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg ved ikke, om statsministeren har et særligt blik, men jeg føler, når jeg ser på mig selv, at jeg er fuldt påklædt.

For det første vil jeg så godt gentage, fordi statsministeren har valgt ikke at høre, det er så statsministerens valg, at i modsætning til statsministeren, der altid har støttet regimer, der var anvendelige i situationen, inklusive Saddam Hussein, som vestlige styrer var med til at bygge

op til det, han var, fordi man havde brug for ham på et bestemt tidspunkt, har venstrefløjen altid set det som sin rolle at bekæmpe tyranner, også uanset om de i situationen var anvendelige.

For det andet: Alternativt til statsministerens linje, der har været at splitte internationale fora, har været at splitte FN, har været at se stort på international orden, findes der også civiliserede måder at bekæmpe tyranner på, f.eks. at man lægger en samlet verdens tryk på dem.

Når billedet skal gøres op efter Irak, så tror jeg, at statsministeren måske fortryder, at han er så kålhøgen i sit syn på, at han ingenting fortryder. Ingenting fortryder han!

Kl. 14.35

Hvis nu det billede, der tegner sig i dag i Irak, fortsætter – et stadig stigende kaos, en stadig stigende pris for civilbefolkningen både i form af dræbte og også i form af et samfund, der ikke fungerer – så forstår jeg, at statsministeren er så sikker i sin sag, at han også næste gang, vi står i en international konflikt, er villig til at bryde samtlige regler, er villig til at gå selv, er villig til at lade en civilbefolkning betale en fantastisk høj pris for at tilfredsstille alliancen med den store partner, USA.

Der er jeg glad for SF's standpunkt. Jeg synes, det er langt, langt rarere for freden i verden end statsministerens.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 26 af Troels Lund Poulsen (V), Jeppe Kofod (S), Søren Krarup (DF), Gitte Seeberg (KF) og Morten Helveg Petersen (RV) (*se side 1856*) vedtoges med 98 stemmer (V, S, DF, KF og RV) mod 9 (SF og EL); 2 (KD) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 25 af Villy Søvndal (SF) og Søren Søndergaard (EL) (*se side 1850*).

Forslag til vedtagelse nr. V 27 af Jann Sjørnsen (KD) (*se side 1866*).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til statsministeren og forsvarsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om planerne for Christiania »normalisering« set i lyset af regeringens tanker om frihed?«

Af Villy Søvnald (SF), Anne Baastrup (SF) og Aage Frandsen (SF).

(Forespørgslen anmeldt 9/10 2003. Fremme af forespørgslen vedtaget 22/10 2003).

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Jeg skal her gøre opmærksom på, at eventuelle afstemninger om forslag til vedtagelse vil blive afholdt tirsdag den 25. november 2003.

Begrundelse

Villy Søvnald (SF):

Vi skal nu diskutere Christiania. Regeringen har efter SF's opfattelse lagt op til en helt unødigt og helt uforståelig konfrontatorisk linje med den hensigt at nedlægge Christiania, som vi kender det.

Ved regeringens tiltræden holdt statsministeren en tale om frihedens århundrede, jeg synes en smuk tale, som bare står i voldsom modstrid med regeringens konstante bestræbelser på at strømline, på at ensrette og på at indsnævre friheden i samfundet.

SF har valgt denne forespørgselsdebat for at sikre, at vi får en ordentlig offentlig debat om regeringens planer om at nedlægge Christiania, men også for at spørge regeringen, hvorfor man har valgt den konfrontationslinje, og for at bede regeringen og støttepartiet om at genoverveje det overgreb, regeringen har planlagt.

Sagen er, at regeringen har forsøgt at tegne et helt entydigt negativt billede af Christiania, som er uden balance i forhold til virkeligheden. Vel er der problemer i Christiania; det er kun få steder på jorden, hvor Utopia eksisterer.

Sagen er, at Christiania er en meget sammensat bydel, der siden Christianialoven i 1989 under den daværende borgerlige regering har eksisteret fuldt lovligt på området.

Vi håber derfor, at debatten i dag kommer til at tegne det virkelige billede af Christiania, at Christiania er fantastisk mange ting: et eksperiment med mange forskellige demokratiformer; en bydel med stor rummelighed også for mennesker med store sociale problemer; en bydel

med meget stor social og aldersmæssig mangfoldighed; en bydel, der summer af iværksættelse med over 80 virksomheder; en bydel bestående af spændende byfornyede boliger sammen med boliger af ringe kvalitet; frihedsidealer, der må gøre indtryk på ethvert liberalt tænkende menneske; en af Danmarks største turistattraktioner – og et meget omfattende hashmarked.

Efter SF's opfattelse er det et problem, at hashhandelen på Christiania har nået det omfang, den har, men jeg vil advare imod den kortslutning, at havde man ikke hashhandelen på Christiania, så var der ikke hashhandel i København – i så fald ville det formentlig være den eneste storby i Europa.

Men at det skulle være en begrundelse for at nedlægge Christiania forekommer helt ude af proportioner. Det er da også vores håb, at regeringen i dag erkender det og viser storhed til at tegne det mere afbalancerede billede.

Besvarelse

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Regeringen ønsker en normalisering af Christianiaområdet. Jeg vil gerne understrege, at normalisering ikke betyder, at så skal beboerne gøres normale. Normalisering betyder ikke, at alle skal være ens, eller at alle skal bo eller leve på samme måde. Men normalisering betyder, at landets love også skal gælde for Christiania, at den åbenlyse hashhandel skal væk, og at det skal være muligt at udøve normal politiaktivitet på området.

Kl. 14.40

I forespørgslen bliver der spurgt til denne normalisering set i lyset af regeringens tanker om frihed. Til det vil jeg gerne sige, at frihed handler om, at mennesker kan leve deres liv på den måde, de selv vælger. Frihed handler om, at samfundet har plads til mangfoldighed og forskellighed, og at den enkelte har de bedst tænkelige muligheder for at udfolde sine evner og talenter. Frihed handler også om, at der skal være plads til, skal vi sige, de skæve eksistenser.

Men det er samtidig vigtigt at understrege, at friheden har nogle fælles rammer, de fælles rammer, som landets love udgør. Frihed er muligheder for alle. Frihed er ikke, at nogle få skal have særlige rettigheder og privilegier. Frihed er ikke friheden til at sælge hash eller friheden til at bygge på fredede fæstningsanlæg – tværtimod – og det er derfor særloven for Christiania skal